

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I LULEÅ**

DOM
2023-08-11
Meddelad i Luleå

Mål nr
1067-23

KLAGANDE

1. [REDACTED]

2. [REDACTED]

MOTPART

Länsstyrelsen i Västerbottens län

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Västerbottens läns beslut den 30 maj 2023,
dnr 218-3587-2023 (bilaga 1)

SAKEN

Licensjakt på björn enligt jaktförordningen (1987:905)

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten avslår överklagandena.

BAKGRUND

Länsstyrelsen i Västerbottens län beslutade om licensjakt efter högst 81 björnar fördelat på två jaktområden inom länet. I beslutet anges att jakten får bedrivas från och med den 21 augusti till och med den 15 oktober 2023, eller den tidigare tidpunkt då jakten i området avlyses. Från och med den 1 oktober 2023 kan Länsstyrelsen komma att meddela en omfördelning av jaktkvoter mellan jaktområdena eller att hela länet utgör ett enda jaktområde. Skälen för beslutet, villkor m.m. framgår av bilaga 1.

PARTERNAS INSTÄLLNING

Vad [REDACTED] anför

[REDACTED] yrkar att förvaltningsrätten upphäver det överklagade beslutet i sin helhet. I andra hand yrkas att antalet djur beslutet avser minskas till det antal rätten finner lämpligt. [REDACTED] yrkar även att förvaltningsrätten meddelar inhibition om saken inte är avgjord vid den tidpunkt då jakten ska starta. [REDACTED] anför i huvudsak följande.

Bestämmelserna i jaktförordningen (1987:905) måste tolkas i överensstämmelse med bland annat rådets direktiv (92/43/EEG) om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter (art- och habitatdirektivet). Brunbjörn är listad i direktivet och tillhör de strikt skyddade arterna där avsiktligt dödande är förbjudet, även om det finns vissa möjligheter till undantag för detta skydd. Beståndsreglerande jakt, som licensjakt, är inte tillåtet på de arter som framgår av bilaga 4, där bland annat brunbjörn listas.

Länsstyrelsen har inte angivit något godtagbart ändamål för jakten som stämmer överens med artikel 16.1 i direktivet. En jakt som syftar till att reducera antalet björnar i länet saknar stöd i direktivet. Att en lokal myndighet

beslutat ett mål för antal individer i länet är i grunden betydelselöst. Högsta förvaltningsdomstolen i Finland har underkänt förvaltningsbeslut avseende stamförvaltande jakt på lodjur då uppnående av förvaltningsmål inte ansågs kunna motivera undantag från bestämmelserna i direktivet.

Länsstyrelsen har inte visat att jakten inte försvårar upprätthållandet av artens gynnsamma bevarandestatus. Den senaste inventeringen av björnstammen i Sverige utfördes 2017. Då uppskattades antalet till 2 900 individer. Sedan dess har många björnar dödats både genom licensjakt och skyddsjakt. Björnen har låg reproduktionstakt och björnar får inte ungar varje år. Länsstyrelsens beslut brister i vetenskaplighet avseende framtagning av hur många björnar som finns i länet. Det förekommer spillningsinventering, björnobservationer av jägare och att man noterar döda björnar som anträffas. Dessa metoder är dock inte vetenskapliga. Med beaktande av den höga takt som reduceringen av björnstammen bedrivs är det en tidsfråga innan björnen är allvarligt hotad igen. Det kan därför allvarligt ifrågasättas om artens bevarandestatus verkligen är gynnsam. Det är inte tillräckligt att slå fast att det finns minst 1 400 individer i Sverige.

Den jakt som beviljats bedrivs per definition inte under strängt kontrollerade förhållande. Det är nödvändigt att det avsiktliga dödandet utförs av tjänstepersoner, utan löst springande hund, för att kravet ska uppfyllas. Ett minimikrav är registrering av jägarna.

Av artikel 16.1e art- och habitatdirektivet framgår att det, trots förbudet mot avsiktligt dödande, kan vara tillåtet att i begränsad omfattning tillåta ”insamling och förvaring” av vissa exemplar av en strikt skyddad art i en begränsad mängd. En medlemsstat kan inte stödja avsiktligt dödande av hundratals individer varje år på möjligheten till ”insamling av vissa exemplar i begränsad mängd”. Artikel 16.1 e har inte heller implementerats korrekt i jaktförordningen. Rekvisitet ”begränsad mängd” som framgår av artikeln

framgår inte av den svenska lagstiftning. Sverige måste dock tillämpa detta rekvisit ändå. Av den praxis som finns får bara undantag från det strikta skydda meddelas med restriktivitet.

Det bör särskilt framhållas att Högsta förvaltningsdomstolen (HFD) har meddelat prövningstillstånd i ett mål om licensjakt på björn i syfte att belysa tillämpningen av ”begränsad mängd”. Målet är inte avgjort. [REDACTED] ifrågasätter att länsstyrelsen trots risken för att beslås med felaktig rättstillämpning fortsätter att tillåta denna typ av licensjakt på björn.

Det finns en klar risk att HFD kommer underkänna länsstyrelsernas tillstånd till att skjuta björnar i stora antal. Det ska också framhållas att kravet på att en ändring ska vara sannolik, för att bifalla yrkande om inhibition, kan ställas lägre när det gäller sådan verkställighet som inte kan återgå.

Vad [REDACTED] anför

[REDACTED] yrkar i första hand att förvaltningsrätten upphäver länsstyrelsens beslut och i andra hand att förvaltningsrätten minskar det antal djur som får skjutas till det antal som överensstämmer med praxis från EU-domstolen. För det fall förvaltningsrätten inte har fattat beslut före den 21 augusti 2023 yrkas inhibition. Till stöd för sin talan anför [REDACTED] i huvudsak följande.

Den omfattning som den beslutade licensjakten på björn har är inte förenlig med de skyldigheter som Sverige har enligt EU-rätten. Sverige är skyldig att inrätta ett strikt skyddssystem för de arter som finns i bilaga 4a till art- och habitatdirektivet och huvudregeln enligt direktivet är att det är förbjudet att avsiktligt döda dessa arter. Det finns undantag från det strikta skyddet, men s.k. populationsbegränsande jakt är inte ett sådant. Detta gäller oberoende om arten uppnått gynnsam bevarandestatus eller inte. Licensjakten strider vidare mot direktivets syfte och anda.

Av rättspraxis från EU-domstolen framgår att det ska finnas ett godtagbart syfte för att bevilja jakt på de strikt skyddade arterna. Syftet är viktigt för att bedöma om det kan finnas andra lämpligare lösningar. De syften som åberopats av länsstyrelsen till stöd för licensjakten uppfyller inte de höga krav på godtagbara ändamål som anges i EU:s rättspraxis. Av praxis framgår bland annat att avsiktligt dödande måste resultera i en positiv nettoeffekt på artens bevarandestatus. Det framgår tydligt att det huvudsakliga syftet är att skjuta ned björnstammen till ett lägre antal. Att bestämma att antalet individer ska hållas nere på med hänvisning till förvaltningsmål är inte ett godtagbart syfte. Det har vidare inte utretts om syftena och intressena står i proportion mot björnens intressen.

Jakten i Västerbottens län omfattar 81 björnar, vilket motsvarar hela 20 procent av länets björnstam. Därmed uppfyller inte beslutet kravet på begränsad omfattning och begränsad mängd som framgår av undantagsbestämmelsen i direktivet. Föreningen menar att begreppet begränsad mängd ska förstås som ”ett litet antal”, vilket stämmer överens med bland annat fågeldirektivet (rådets direktiv 79/409/EEG av den 2 april 1979 om bevarande av vilda fåglar). Inte heller uppfylls kravet på att jakten ska vara lämplig med hänsyn till stammarnas storlek och sammansättning. Den senaste nationella inventeringen av björnstammen utfördes 2017. Många licensjakter har utförts sedan dess och det går inte med säkerhet bedöma hur den svenska björnpopulationen ser ut i dagsläget. År 2022 beslutades om licensjakt på 622 björnar. I år har licensjakten utökats till totalt 649 individer, ett rekordstort antal som motsvarar cirka 22 procent av den totala björnstammen i landet.

Högsta förvaltningsdomstolen har beviljat prövningstillstånd i ett mål som rör frågan om licensjakt på björn varit tillåten med hänsyn till kravet på begränsad mängd som framgår av EU direktiv. Domstolen har ännu inte prövat frågan slutligt men det får antas att detta kommer att ske i nära framtid. Att målet beviljats prövningstillstånd tyder på att rättsläget är oklart.

Föreningen ifrågasätter även att jakt på flera hundra björnar av vilka jägare som helst, över stora områden, med användning av hundar och halvautomatiska vapen uppfyller kravet på strängt kontrollerade förhållanden. Föreningen framför vidare att jakten som den ser ut i dag är oetisk.

Vad länsstyrelsen anför

Länsstyrelsen har inte funnit skäl att ändra det överklagade beslutet.

RÄTTSLIG REGLERING M.M.

Av 3 § jaktlagen (1987:259) framgår att vilt är fredat och får jagas endast om detta följer av jaktlagen eller av föreskrifter eller beslut som har meddelats med stöd av lagen.

Enligt 23 c § jaktförordningen (1987:905) får licensjakt efter bland annat björn ske under förutsättning att det inte finns någon annan lämplig lösning och jakten inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde. Jakten måste dessutom vara lämplig med hänsyn till stammarnas storlek och sammansättning samt ske selektivt och under strängt kontrollerade förhållanden.

Bestämmelsen i 23 c § ska tolkas mot bakgrund av motsvarande artiklar i rådets direktiv (92/43/EEG) om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter (art- och habitatdirektivet). Enligt artikel 12.1 ska medlemsstaterna vidta nödvändiga åtgärder för införande av ett strikt skyddssystem i det naturliga utbredningsområdet för de djurarter som finns förtecknade i bilaga 4 a till direktivet, med förbud mot att bland annat avsiktligt fånga eller döda exemplar av dessa arter i naturen. Brunbjörnen omfattas av det strikta skyddet i bilaga

4 a. I artikel 16.1 a-e anges för vilka syften och under vilka förutsättningar undantag från dessa bestämmelser får göras.

EU-domstolen har i en dom den 10 oktober 2019 i mål C-674/17 Tapiola, uttalat att artikel 16.1 e i princip kan utgöra grund för att bevilja ett undantag som bland annat tillåter dödande av individer som tillhör de arter som nämns i bilaga 4 a till art- och habitatdirektivet (punkt 32). För sådana undantag krävs bl.a. att de mål som eftersträvas med jakten klart, tydligt och underbyggt anges, att den beslutande myndigheten med rigorösa vetenskapliga uppgifter visar att jakt är lämpligt för att uppnå målen, att det i tillräcklig mån har fastställts att målen inte kan uppnås genom en annan lämplig lösning, att det säkerställs att jakten inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus för arten, samt att jakten sker selektivt och i begränsad omfattning avseende ett begränsat och fastställt individantal under strängt kontrollerade förhållanden (punkt 80). Undantag enligt artikel 16.1 e får tillämpas endast i fall då bestämmelserna i 16.1 a-d inte är relevanta (punkt 37). I fråga om gynnsam bevarandestatus och kraven på begränsad omfattning bedömde EU-domstolen det aktuella jaktuttaget i vidare sammanhang, omfattande den totala tillåtna bytesmängden avseende stamvårdande jakt under aktuellt jaktår (punkterna 62-65 och 75).

När det gäller villkoret i direktivet om begränsad och fastställd mängd påpekas i Tapiolaavgörandet att den mängden i varje enskilt fall beror på storleken på artens bestånd, dess bevarandestatus och dess biologiska egenskaper. Denna mängd ska fastställas på grundval av rigorösa vetenskapliga uppgifter om geografiska, klimatmässiga, miljömässiga och biologiska förhållanden samt sådana uppgifter som gör det möjligt att bedöma situationen avseende den berörda artens reproduktion och samlade årliga dödstal av naturliga orsaker (punkt 71).

Den mängd insamlade exemplar som beviljas med stöd av undantaget i artikel 16.1 e i art- och habitatdirektivet måste således, för att det ska anses att

villkoret är uppfyllt, vara så begränsad att den inte medför en betydande negativ inverkan på det berörda beståndets struktur, även om den inte i sig försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos bestånden av de berörda arterna i deras naturliga utbredningsområde. Denna mängd ska således inte endast vara strikt begränsad i enlighet med nämnda villkor, utan den ska även vara tydligt angiven i undantagsbesluten (punkt 72).

Av den allmänt tillämpliga proportionalitetsprincipen, som också slagits fast av EU-domstolen inom artskyddsområdet (se dom i mål C-76/08, Europeiska kommissionen mot Malta), följer att det undantag från skyddssystemet som en medlemsstat har för avsikt att göra, ska stå i proportion till de behov som motiverar undantaget.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Frågan i målet

Frågan i målet är om länsstyrelsen har visat att kraven för att fatta beslut om licensjakt efter högst 81 björnar är uppfyllda. Detta innebär att förvaltningsrätten ska pröva syftet med den beslutade jakten, om det finns någon annan lämplig lösning, om jakten försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde, om jakten är lämplig med hänsyn till stammens storlek och sammansättning och om den sker under strängt kontrollerade förhållanden samt selektivt.

Förutsättningar för licensjakt efter björn med stöd av artikel 16.1 e

Enligt bilaga 4 a till art- och habitatdirektivet omfattas björn av det strikta skyddssystem som följer av direktivet. EU-domstolen har i ovan angivet mål C-674/17 uttalat att undantag från detta skydd får göras enligt artikel 16.1 e för att tillåta jakt på djur som omfattas av skyddet om angivna förutsättningar är uppfyllda. Detta förutsätter även att andra undantagsbestämmelser i 16.1 a - d inte är relevanta.

Förvaltningsrätten bedömer att det av utredningen i målet framgår att endast artikel 16.1 e i art- och habitatdirektivet är en relevant undantagsmöjlighet för den beslutade jakten och att 23 c § jaktförordningen inte går utöver vad som kan anses tillåtet enligt denna artikel. Det är därmed möjligt att besluta om licensjakt på björn i enlighet med detta, om förutsättningarna i övrigt är uppfyllda i nämnda förordning, direktiv och avgörande (se även HFD 2016 ref. 89).

Syftet med den beslutade jakten och annan lämplig lösning

Det finns varken i 23 c § jaktförordningen eller i art- och habitatdirektivet uttryckligen angivet något särskilt syfte som ska vara uppfyllt för att ett beslut om licensjakt ska kunna meddelas. Av EU-domstolens uttalanden i ovan angivet mål C-674/17 framgår dock att det krävs ett tydligt angivet syfte med jakten och att prövning ska göras om det finns stöd för att jakt är lämpligt för att uppnå detta syfte, samt om det kan uppnås genom en annan lämplig lösning. Förvaltningsrätten bedömer att det får anses ligga inom en överprövande domstols kompetens att göra en prövning av om det syfte som beslutsmyndigheten har angett är acceptabelt i sig (se HFD 2016 ref. 89).

Av det överklagade beslutet framgår att länsstyrelsens övergripande syften med licensjakten är att bidra till att nå riksdagens målsättning om maximalt tio

procents förluster inom rennärigen på grund av rovdjurspredation, att bidra till gynnsamma psykosociala förutsättningar för befolkningen i Västerbotten, att minska risker för hälsa och säkerhet hos de som bor och verkar i björntäta områden, att minska de negativa och öka de positiva socioekonomiska effekterna av rovdjursförekomst samt att bidra till att rovdjuren och rovdjursförvaltningen upplevs som legitima av befolkningen både i länet och nationellt. Det framhålls att licensjakt – det vill säga populationsreglerande jakt i syfte att anpassa stammens täthet, storlek och tillväxt – är en viktig och grundläggande komponent i förvaltningen av björn i Sverige och i Västerbottens län. Licensjakten syftar även till att leda björnstammen mot de av viltförvaltningsdelegationen beslutade målsättningarna för björnstammens storlek, utbredning och dynamik, att nå länets målsättningar för problembildens omfattning inom renskötseln, samt att bidra till att björnen betraktas som en resurs snarare än skadedjur av länets befolkning.

De syften med licensjakten som beskrivs är enligt förvaltningsrätten acceptabla och tillräckligt underbyggda. Detta gäller även med beaktande av de invändningar som klagandena framfört. Förvaltningsrätten bedömer att en fritt växande björnstam kan förväntas medföra ökade skaderisker. En licensjakt kan förebygga ökade konflikter mellan människa och rovdjur, samt bibehålla en hög acceptans för björn och rovdjursförvaltningen. Domstolen bedömer därmed att den beslutade jakten även kan anses vara ändamålsenlig i förhållande till angivet syfte.

Avseende frågan om det finns någon annan lämplig lösning har länsstyrelsen redogjort för andra åtgärder i form av skydds jakt och alternativa lösningar gällande renskötseln i form av samling av renhjorden, utökad bevakning, utfordring, tillfällig stängsling, flytt av renar till alternativa betesmarker, flytt med lastbil i stället för till fots med mera. Länsstyrelsen har dock bedömt att licensjakten är den lämpligaste åtgärden för den övergripande förvaltningen. Förvaltningsrätten anser att länsstyrelsen har visat att det inte finns någon

annan lämplig lösning än licensjakt för att uppnå eftersträvat syfte.
Licensjakten bedöms alltså ha ett godtagbart syfte som förväntas uppnås.

Upprätthållande av gynnsam bevarandestatus

Licensjakt får inte beviljas enligt jaktförordningen om jakten försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos arten i dess naturliga utbredningsområde. I enlighet med EU-domstolens uttalanden i ovan angivet mål C-674/17 får det totalt tillåtna jaktuttaget för årets licensjakt på björn betydelse för denna bedömning.

Länsstyrelsen har bedömt att den beslutade licensjakten omfattande högst 81 björnar inte äventyrar björnstammens gynnsamma bevarandestatus. Den senaste nationella populationsberäkningen för björn genomfördes 2017 där resultatet visade att det fanns cirka 2 900 björnar i Sverige. Referensvärdet för gynnsam bevarandestatus för björnar i Sverige är fastställt till 1 400 individer. Naturvårdsverket har fattat beslut om miniminivåer för björn, som för det norra förvaltningsområdet är 90 föryngringar (motsvarande cirka 900 björnar) per år och för Västerbottens län 16 föryngringar (motsvarande cirka 160 björnar).

Länsstyrelsen har i sitt beslut redogjort för björnpopulationen och dess tillväxttakt i Västerbottens län, bland annat genom en spillningsinventering genomförd 2019. Förvaltningsrätten finner inte skäl att ifrågasätta angivna inventeringsuppgifter. Utifrån de redovisade mätningarna kan förvaltningsrätten konstatera att björnpopulationen tydligt överstiger de av Naturvårdsverket beslutade miniminivåerna, såväl regionalt som nationellt. Hänsyn har även tagits till tidigare skyddsjakter och till övrig dödlighet vid bestämmandet av tilldelning. Det har inte framkommit något som tyder på att det beslutade jaktuttaget om högst 81 björnar inom Västerbottens län medför att Naturvårdsverkets riktlinjer riskerar att underskridas. Förvaltningsrätten finner inte heller att det har framkommit att den totala licensjakten på björnar i

Sverige medför en sådan risk. Förvaltningsrätten bedömer därmed att den beslutade licensjakten inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos björnens bestånd i dess naturliga utbredningsområde.

Lämplighet med hänsyn till stammens storlek

En licensjakt måste vara lämplig med hänsyn till stammarnas storlek och sammansättning. Detta ska enligt Högsta förvaltningsdomstolen förstås som ett krav på att jakten sker i begränsad omfattning och avser en begränsad mängd för att vara tillåten. En förutsättning för att ett jaktuttag ska anses vara i begränsad omfattning och mängd är, i en situation som den förevarande, att uttaget inte försämrar den gynnsamma bevarandestatusen hos den svenska stammen (se HFD 2016 ref. 89). Av EU-domstolens dom i ovan angivet mål C-674/17 följer att ett aktuellt jaktuttag ska ses i vidare sammanhang omfattande det totalt tillåtna jaktuttaget avseende stamvårdande jakt under aktuellt jaktår.

Förvaltningsrätten anser att det av såväl lagstiftning och direktiv på området som av praxis från EU domstolen och svenska domstolar framgår att bedömningen av om det är en begränsad mängd i varje enskilt fall beror på storleken på artens bestånd, dess bevarandestatus och dess biologiska egenskaper (se EU-domstolens dom i mål C-674/17 punkt 71 och Kammarrätten i Sundsvalls dom den 9 februari 2022 i mål nr 2417-21). Högsta förvaltningsdomstolen har visserligen meddelat prövningstillstånd i 2021 års licensjakt på björn, vilket kan få betydelse för hur begreppet ”begränsad mängd” framöver ska tolkas. Något avgörande har dock ännu inte meddelats. Förvaltningsrätten finner därmed inte anledning att i dagsläget frångå bedömningen ovan, vilket är i linje med tidigare års beslut avseende licensjakt på björn (se bland annat Förvaltningsrätten i Luleås dom den 4 augusti 2022 i mål 1313-22).

Förvaltningsrätten har ovan bedömt att den beslutade licensjakten inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos björnens bestånd i dess naturliga utbredningsområde. Det aktuella jaktuttaget får enligt förvaltningsrättens mening även anses vara i begränsad omfattning i förhållande till resultatet av den senaste björninventeringen i länet och regionen. Den beslutade jakten får också anses uppfylla kraven på begränsningar i omfattning och mängd (individantal) i enlighet med EU-domstolens ståndpunkt, även med beaktande av den totala omfattningen av svensk licensjakt på björn detta år. Det har inte heller framkommit att björnstammen är genetiskt sårbar eller att den beslutade licensjakten av något annat skäl skulle vara olämplig med hänsyn till björnstammens storlek och sammansättning. Den beslutade jakten uppfyller således kravet på att vara lämplig med hänsyn till björnstammens storlek och sammansättning.

Selektiv jakt under strängt kontrollerade förhållanden

En ytterligare förutsättning för att licensjakt ska få beslutas enligt jaktförordningen är att jakten bedrivs selektivt och under strängt kontrollerade förhållanden.

Högsta förvaltningsdomstolen har tidigare uttalat att kravet på strängt kontrollerade förhållanden måste innebära att villkoren för jakt är tydliga främst vad gäller de individer eller grupper av individer som får jagas, var detta får ske, under vilka tider och till vilket antal. Det måste finnas effektiva rutiner som förhindrar jakt i strid med villkoren och kraven på ansvariga myndigheter att kontrollera jakten måste ställas högt. Gällande kravet på selektivitet måste detta innebära att jakten ska vara inriktad mot vissa individer eller grupper av individer som tillhör en viss art, eller undanta vissa individer eller vissa grupper av individer som tillhör arten. Urvalet måste ske med eftersträvat syfte att inte försämra den gynnsamma bevarandestatusen hos den aktuella

populationen (se HFD 2016 ref 89).

Det överklagade beslutet innehåller tidsmässiga och geografiska avgränsningar. Beslutet innehåller också krav på skyndsamt rapportering av fällda eller påskjutna djur, kontinuerlig kontroll av hur många björnar som återstår av tilldelningen och krav gällande bland annat besiktning av fällda djur, skottplats/fallplats samt specificering avseende beviljade jaktmedel. Förvaltningsrätten anser att kraven är tillräckligt tydliga och innebär att det finns effektiva rutiner för att förhindra och kontrollera att jakten inte sker i strid med villkoren. Beslutet uppfyller därmed kravet på att jakten ska ske selektivt under strängt kontrollerade förhållanden.

Slutsats

Sammanfattningsvis bedömer förvaltningsrätten att länsstyrelsen har visat att kraven för att fatta beslut om licensjakt efter högst 81 björnar i Västerbottens län är uppfyllda. Med beaktande av att rätten ovan funnit jakten lämplig med hänsyn till stammens storlek och sammansättning samt att den uppfyller kraven på selektivitet och strängt kontrollerade förhållanden står den i rimlig proportion till de syften som motiverat jakten.

Överklagandena ska därför avslås.

Då förvaltningsrätten genom denna dom slutligt avgör målet föranleder yrkandena om inhibition ingen åtgärd.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Detta avgörande kan överklagas. Överklagandet ska ges in till Förvaltningsrätten i Luleå men vara ställt till Kammarrätten i Sundsvall. Information om hur man överklagar finns i bilaga 2 (FR-03).

Emil Andersson
rådman

I avgörandet har även nämndemännen [REDACTED]
[REDACTED] deltagit.

[REDACTED] föredragit målet.

Länsstyrelsen
Västerbotten

Beslut

2023-05-30

Diarienummer

218-3587-2023

1(32)

Enligt sändlista

FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I LULEÅ
H 6

INKOM: 2023-07-05
MÅLNR: 1067-23
AKTBIL: 3

Beslut om licensjakt efter björn i Västerbottens län 2023

Beslut

Länsstyrelsen beslutar om licensjakt efter **högst 81 björnar** i Västerbottens län.

Beslutet fattas med stöd av 5 b, 9 b, 15 a, 23 c, 23 d och 24 d §§ jaktförordningen (1987:905) och Naturvårdsverkets beslut om överlämnande av rätten att besluta om licensjakt efter björn till länsstyrelserna i det norra och det mellersta rovdjursförvaltningsområdet (dnr. NV-01948-23) av den 5 maj 2023. I beslutet beaktas skyddsreglerna i artikel 12 i rådets direktiv (92/43/EEG) om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter, undantagsreglerna beträffande jakt och förvaring av jaktbyte i artikel 16 samma direktiv, och Naturvårdsverkets föreskrifter om förvaltning av stora rovdjur (NFS 2022:4).

Länsstyrelsen beslutar vidare att nedan angivna villkor ska gälla för beslutet. Jakt som inte följer dessa villkor sker utan stöd av beslutet och i strid med fredningsbestämmelserna i 3 § jaktlagen (1987:259). Straffbestämmelserna för jaktbrott finns i 43 och 44 §§ samma lag.

Länsstyrelsen beslutar med stöd av 59 § jaktförordningen att detta beslut ska gälla utan hinder av att beslutet har överklagats. Hur beslutet kan överklagas framgår av Bilaga 1.

Länsstyrelsen beslutar att delgivning av detta beslut ska ske genom kungörelsedelgivning. Beslutet fattas med stöd av 49 § delgivningslagen (2010:1932). Beslutet hålls under överklagandetiden tillgängligt hos Länsstyrelsen Västerbotten, Storgatan 71 B, Umeå och på Länsstyrelsens webbplats, www.lansstyrelsen.se/vasterbotten.

Villkor

1. När får jakten bedrivas?

Jakten får bedrivas från och med den 21 augusti 2023 till och med den 15 oktober 2023 eller den tidigare tidpunkt då jakten i området avlyses.

Länsstyrelsen påminner om att björn enligt 9 § jaktförordningen får jagas bara under tiden fr.o.m. en timme före solens uppgång till två timmar före solens nedgång.

2. Var och hur många djur får fällas?

Länet delas in i två zoner. I det Västra jaktområdet ingår de delarna av kommunerna Sorsele, Storuman, Vilhelmina och Dorotea som ligger väster om väg E45. I det Östra jaktområdet ingår den del av länet som ligger öster om väg E45. Björn får jagas inom jaktområdena, med undantag för de områden där jakt efter björn inte är tillåten enligt andra bestämmelser.

Jakten omfattar högst 40 björnar i Västra jaktområdet och högst 41 björnar i Östra jaktområdet.

Från och med den 1 oktober 2023 kan Länsstyrelsen komma att meddela en omfördelning av jaktkvoter mellan jaktområden eller att hela länet utgör ett enda jaktområde.

3. Vilka djur får fällas?

Samtliga björnar med undantag för björnhona som åtföljs av ungar samt de ungar som följer björnhona (oavsett ungarnas ålder).

4. Jaktmedel m.m.

Åtlar

Licensjakt efter björn med stöd av detta beslut får bedrivas med hjälp av åtel. Hur åteljakt får genomföras regleras i detalj i Bilaga 2 till detta beslut.

Den som vill anlägga en åtel ska anmäla detta till Länsstyrelsen. Anmälan ska göras skriftligt med vanlig post (Länsstyrelsen Västerbotten, 901 86 Umeå) eller e-post (vasterbotten@lansstyrelsen.se). Anmälan ska ha kommit in till Länsstyrelsen i god tid innan åtling ska påbörjas på platsen, dock senast den 21 juli 2023.

Anmälan ska innehålla

1. Namn, adress och telefonnummer till den som ska anlägga åteln;
2. Uppgift om i vilken kommun åteln ska anläggas;
3. Åtelplatsens exakta koordinater;
4. Markägarens namn, adress och telefonnummer;
5. För åtlar på statens mark: information om att upplåtelsejaktlaget har godkänt åteln;
6. Information om vilket åtelmaterial som ska användas;
7. Information om när åtling ska påbörjas vid platsen.

Hundar

Högst två hundar som ställer eller förföljer en och samma björn får användas samtidigt. Hundar får inte bytas under jakt på ett och samma djur under en och samma dag.

Halvautomatiska vapen

Magasinkapaciteten för halvautomatiska vapen får vara upp till fem patroner under licensjakt efter björn 2023.

5. Vilka får utföra jakten?

Person som har jakträtt i områden som omfattas av detta beslut har rätt att delta i jakt efter björn på det jaktområde där han/hon har jakträtt, under förutsättning att jakträtten omfattar jakt efter björn.

6. Björnjägarens ansvar

Var och en som jagar björn ska informera sig minst en gång i timmen om hur många djur som återstår av tilldelningen i det område där jakten bedrivs. Den som fäller en björn sedan jakten avslysts kan komma att dömas till ansvar för jaktbrott eller grovt jaktbrott enligt 43 eller 44 §§ jaktlagen om man av oaktsamhet inte hållit sig informerad.

8. Anmälan av fälld eller påskjuten björn

Fälld björn ska anmälas av skytten till Länsstyrelsen *utan dröjsmål och senast inom en timme från den tidpunkt som djuret fällts*. Anmälan av påskjuten björn ska göras av skytten till Länsstyrelsen *snarast*. Påskjutning definieras i detta beslut enligt följande: *Skott har avlossats mot en björn med avsikt att fälla denna men det har inte konstaterats att björnen har träffats av kulan*.

Anmälan ska ske till telefon 010-225 41 15. Vid anmälan ska följande anges:

1. Namn, adress och telefonnummer till skytten;
2. När björnen fällts eller påskjutits (datum och klockslag);
3. Var björnen fällts (jaktområde enligt detta beslut samt koordinater eller plats som går att återfinna på karta 1:100 000);
4. Djurets kön och ålder, om det är möjligt att fastställa;
5. Vilket jaktsätt som användes.

I samband med anmälan om fällt djur informerar Länsstyrelsen om hur det ska förfaras med det fällda djuret. Länsstyrelsens besiktningsperson kontaktar skytten angående tidpunkt och plats för besiktningen.

9. Platsundersökning och eftersök av påskjuten björn

Den som påskjutit en björn ansvarar för att platsundersökning genomförs för att undersöka om björnen är skadad eller inte. Spår på skott- och fallplats får inte förstöras.

Den som påskjutit björn ansvarar för att eftersök genomförs, om inte skottplatsundersökningen eller andra omständigheter visar att den påskjutna björnen är oskadad. Eftersök ska genomföras fram till dess att:

1. djuret påträffats dött,
2. djuret påträffats skadat och avlivats, eller
3. djuret inte kan anträffas.

Den som har påskjutit ett djur ska på begäran visa skottplatsen för Länsstyrelsens besiktningsperson. Den som har påskjutit ett djur ska också

redovisa till Länsstyrelsen hur skottplatsundersökning och eftersök har genomförts samt tillsammans med besiktningspersonen dokumentera dessa åtgärder på blankett R3 *Påskjutet rovdjur – platsundersökning och eftersök*.¹

10. Besiktning av fälld björn

Länsstyrelsens besiktningspersoner besiktar samtliga fällda björnar. Besiktningspersonen fyller tillsammans med skytten i blankett *Besiktning av björn fälld vid jakt*.

Skytten ska inom ett dygn från det att djuret fällts uppvisa alla delar av det fällda djuret för Länsstyrelsens besiktningsperson. Länsstyrelsen rekommenderar, för att underlätta besiktningspersonens arbete, att skytten sätter in en pinne i munnen på björnen för att hålla den öppen innan likstelheten inträder.

Från alla fällda björnar tar besiktningspersonen följande prover som tillfaller staten: 1) två tänder (första premolaren, liten kindtand), 2) ett muskelprov, 3) hårstrån, samt 4) ett referensprov (hudremsa med päls). Från en tredjedel av de fällda björnarna tas en rad ytterligare prover². Proverna sänds, genom besiktningspersonens försorg, till Statens veterinärmedicinska anstalt, SVA.

Skinnet efter björn som fällts vid licensjakt märks med mikrochip av Länsstyrelsens besiktningsperson vid besiktningen, varvid blankett *Besiktning av björn fälld vid jakt* används. Kraniet ska märkas inom sex månader av kraniets ägare med mikrochip och enligt instruktioner som överlämnas vid besiktningen. Ägaren till kraniet är ansvarig för att märkning sker. Märkningen är ett bevis på att djuret fällts lagligt. Björn alternativt delar av björn som inte märks enligt bestämmelserna tillfaller staten.

Om besiktningspersonen så begär ska skottplats/fallplats omgående uppvisas. Om skytten på besiktningspersonens begäran inte uppvisar skottplats/fallplats eller om denna inte kan återfinnas eller om skytten vägrar att visa det fällda djurets kropp eller att lämna ifrån sig alla proverna, tillfaller hela björnen eller värdet av densamma staten.

Sändare eller annan teknisk utrustning som kan finnas på björnar tillvaratas av besiktningspersonen.

Ytterligare upplysningar

Aktuell information om återstående tilldelning

Länsstyrelsen tillhandahåller en telefonsvarare med aktuell information om hur många björnar som fällts och vad som återstår av tilldelningen. Denna telefonsvarare nås via telefonnummer 010-225 41 15. Informationen uppdateras minst en gång per dygn.

¹ Blanketter kan laddas ner från SVA:s webbplats:

<https://www.sva.se/vilda-djur/rovdjur/registering-remisser-doda-rovdjur/>

² Se lathund på SVA:s webbplats: <https://www.sva.se/vilda-djur/rovdjur/bjorn/lathund-for-besiktning-och-provtagning-av-bjorn/>

Avlysning

Länsstyrelsen avlyser jakten då det totala antalet djur fällt eller påskjutits och avräknats inom länet eller om jakttiden löpt ut. Länsstyrelsen informerar om avlysningen via telefonsvararen.

Avräkning

Länsstyrelsen beslutar huruvida en påskjuten björn ska avräknas från kvoten eller ej. Påskjuten björn avräknas det tillåtna antal djur som får fällas, såvida inte skottplatsundersökningen eller andra omständigheter visar att det är uteslutet att djuret skadats eller det på annat sätt vid fältkontroll kan fastställas att djuret inte skadats. En fälld eller påskjuten björn avräknas licenstilldelningen i det län där den först påsköts.

Jakträttshavarens rätt till delar av björnen

Under förutsättning att ovan nämnda uppgifter har rapporterats, att samtliga prover har insamlats samt att jakten i övrigt har skett i överensstämmelse med jaktlagstiftning och med villkoren i detta beslut, tillfaller övriga delar av björnen jakträttshavaren. Jakträttshavaren får överlåta en fälld björn till annan person.

Om jakträttshavaren inte vill behålla björnen enligt ovan ska jakträttshavaren i sådana fall meddela polisen var björnen lämnats.

Försäljning av kött, skinn m.m.

Kommersiella aktiviteter som annonsering, köp, byte, försäljning av björnskinn, björnkött eller andra delar av björn samt kommersiell förevisning av björn är förbjudna enligt artikel 8.1 i rådets förordning (EG) 338/97 av den 9 december 1996 om skyddet av arter av vilda djur och växter genom kontroll av handeln med dem.

För handel med björnar skjutna i enlighet med detta beslut måste björnens ägare ansöka om Jordbruksverkets CITES-intyg, vilket kan göras via en e-tjänst på Jordbruksverkets webbplats. Björnens ägare kan efter att ha emottagit intyget sälja hela eller delar av björnen vid ett tillfälle och till en mottagare. För ytterligare försäljning av delar av björnen krävs nytt/nya CITES-intyg. Om den nye ägaren vill sälja delarna vidare, krävs nytt CITES-intyg från Jordbruksverket. CITES-intyget gäller för handel inom EU. För export av björn eller produkter av björn till länder utanför EU krävs ett särskilt exporttillstånd från Jordbruksverket. Ytterligare information finns på Jordbruksverkets hemsida.³

Beträffande slakt- och köttantering hänvisas till Livsmedelsverket och deras hemsida⁴, där det finns information om köttantering, viltslakterier m.m.

³ www.jordbruksverket.se

⁴ www.livsmedelsverket.se/produktion-handel--kontroll/produktion-av-livsmedel/jakt/

Jakt efter björn på statens mark ovan odlingsgränsen

För att få jaga björn på statens mark ovan odlingsgränsen behövs tillstånd från Länsstyrelsen. Endast personer boende i fjällkommun kan få sådana jakttillstånd. Ansökningstiden för årets björnjakttillstånd går ut den 1 juli 2023.

Personer med enskilda jakttillstånd för björn kan bjuda in högst två personer som gäster i jakten. Jaktgäster ska anmälas till Länsstyrelsen senast 14 dagar före deras planerade deltagande i jakten. Priset för björnjakttillstånd och gästjakttillstånd är 500 kr per person. Upplåtelsejaktlag får jaga björn på de tider älgjakt upplåts.

Annan tillämplig lagstiftning

Länsstyrelsen påminner om bestämmelserna i 27 § jaktlagen avseende grundreglerna för jaktens bedrivande och om vad som sägs i 31 § samma lag om användning av motordrivna fortskaffningsmedel.

Länsstyrelsen påminner om den skyldighet som följer av 28 § jaktlagen för jägaren att, om vilt har skadats vid jakt, snarast vidta de åtgärder som behövs för att djuret ska kunna spåras upp och avlivas.

Länsstyrelsen hänvisar också till de inskränkningar som görs i 9 § jaktförordningen gällande jakttiden och till vad som sägs i bilaga 5 samma förordning om förbjudna medel och metoder för fångst och dödande.

I 11 § Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd (NFS 2002:18) om jakt och statens vilt finns regler avseende godkända kulgevär.

I Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2014:43) om ändring i Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2006:84) om befattning med animaliska biprodukter och införsel av andra produkter, utom livsmedel, som kan sprida smittsamma sjukdomar till djur, finns bestämmelser som är relevanta bl.a. för användning av delar och produkter från djur vid åtling.

Vid användning av automatiska kameror, t.ex. i samband med åteljakt på björn, behöver tillämpliga bestämmelser i dataskyddsförordningen (GDPR, The General Data Protection Regulation) kring insamling (här genom fotografering) och hantering av personuppgifter beaktas.

Länsstyrelsen påminner också om att drönare enligt 31 § jaktlagen inte får användas vid licensjakt efter björn.

Rekommendationer

För att undvika skadeskjutningar av björn rekommenderar Länsstyrelsen att jägare som avser att delta i björnjakt övningsskjuter på björnfigur samt avlägger "Björnpasset" eller motsvarande.

Länsstyrelsen rekommenderar att hundar som används vid björnjakten inte har ett arbetssätt som syftar till att hålla björnen i rörelse kontinuerligt. Skälet till detta är att björnar inte är uthålliga för stress under längre tid och bl.a. kan bli överhettade. Enligt 27 § i jaktlagen ska jakt bedrivas på så sätt att viltet inte utsätts för onödigt lidande.

Länsstyrelsen rekommenderar att jägare som vill sälja björnkött som livsmedel avtalar försäljning av köttet i förväg med en vilthanteringsanläggning som har tillstånd att hantera björn. På så sätt undviks dröjsmål som kan uppstå i samband med Länsstyrelsens besiktning av sådana björnar.

Motivering till beslutet

Skäl för licensjakt

Enligt svensk jaktlagstiftning ska eventuella problem och skador som förorsakas av jaktbart vilt i första hand regleras genom jakt. I propositionen *En ny rovdjursförvaltning* (prop. 2008/09:210) skriver regeringen att jakt kan hålla rovdjursstammar på en nivå som inte leder till oacceptabla förhållanden mellan människa och rovdjur. En välreglerad jakt kan vara ett sätt att minska rovdjurs påverkan på bytesdjur, att bibehålla deras skygghet för människor, att stärka lokalbefolkningens delaktighet i rovdjursförvaltningen och att öka acceptansen för rovdjur.

Regeringen skriver vidare att björnstammen i Sverige under lång tid har ökat utan att skadefrekvensen har ökat i motsvarande grad. Regeringen menar vidare att björnstammen har gynnsam bevarandestatus och att den normala jaktformen därför bör vara licensjakt.

Även om den svenska björnstammen på grund av medvetna förvaltningsåtgärder från myndigheternas sida har minskat från cirka 3300 till cirka 2900 björnar på senare år så är populationen relativt stor. På grund av populationsminskningen har arten år 2015 dock återigen tagits upp i den svenska rödlistan och björnen har av Artdatabanken även i rödlistan 2020 bedömts som nära hotad. Den 29 april 2019 rapporterade Naturvårdsverket nya referensvärden till EU enligt artikel 17 i art- och habitatdirektivet. Referensvärdet för minsta populationsstorlek för gynnsam bevarandestatus för björn i Sverige sattes till 1400 individer utifrån bästa tillgängliga vetenskapliga underlag.⁵

I propositionen *En hållbar rovdjurspolitik* (prop. 2012/13:191) bedömer regeringen att samtliga rovdjursarter i Sverige har uppnått gynnsam bevarandestatus och menar att Naturvårdsverkets möjlighet till delegering av rätten att besluta om licensjakt till länsstyrelserna bör utökas. Regeringen menar att det är viktigt att det i län där miniminivån för en rovdjursart överskrids ges utrymme för en adaptiv ekosystembaserad förvaltning av denna art, så att hänsyn kan tas till bl.a. vikande populationer av bytesdjur och socioekonomiska faktorer.

I den nationella förvaltningsplanen för björn (perioden 2016-2021) bedömer Naturvårdsverket att licensjakt är en effektiv, kontrollerbar och hållbar del av en aktiv björnförvaltning om den sker i begränsad omfattning. Licensjakt kan, tillsammans med andra åtgärder såsom bidrag och ersättningar för skador samt samråd och information, bidra till att minska konflikter mellan människa och björn. När inventeringar visar att stammen ligger över det

⁵ Jämför Naturvårdsverkets ärenden NV-02653-18 och NV-03088-19

nationella referensvärdet kan licensjakt utgöra en av flera åtgärder i förvaltningen för att minska risken för socioekonomiska konsekvenser.

Large Carnivore Initiative for Europe (LCIE) har på EU-kommissionens uppdrag tagit fram riktlinjer för förvaltning av rovdjur på populationsnivå⁶. Riktlinjerna antogs av kommissionen 2008 och de kan enligt kommissionens bedömning ligga till grund för inriktningen av rovdjursförvaltningen inom EU. I riktlinjerna anges bland annat följande:

From a conservation point of view there is no principle reason why large carnivore populations cannot tolerate some levels of lethal control or be managed under the same type of harvest system as wild ungulates or game birds, provided that the harvest is well managed. Proper management in this case requires effective monitoring of the population size, the setting of appropriate quotas and hunting seasons, and careful enforcement of these regulations.

Högsta förvaltningsdomstolen⁷ har funnit att det är möjligt att tillåta jakt med stöd av undantagsreglerna i artikel 16.1 e i art- och habitatdirektivet. Baserat på detta har Förvaltningsrätten i Luleå⁸ funnit att det är möjligt att besluta om licensjakt, i det citerade målet på lodjur, om förutsättningarna i övrigt är uppfyllda. I ovan nämnda beslut har Högsta förvaltningsdomstolen anfört att det vid bl.a. jaktbeslut måste tas hänsyn, förutom till artskyddet, även till andra intressen. Enligt artikel 2.3 i art- och habitatdirektivet är sådana intressen ekonomiska, sociala och kulturella behov samt regionala och sociala särdrag.

Juridiska förutsättningar för licensjakt efter björn

Art- och habitatdirektivet förbjuder avsiktligt dödande av bland annat björnar. De möjligheter till undantag från förbudet som direktivet medger genomförs med motsvarande bestämmelser i jaktlagen (1987:259) och jaktförordningen (1987:905). I 23 c § jaktförordningen regleras förutsättningarna för licensjakt efter stora rovdjur: om det inte finns någon annan lämplig lösning och om det inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde får beslut om jakt meddelas. Jakten måste också vara lämplig med hänsyn till stammarnas storlek och sammansättning och ske selektivt och under strängt kontrollerade former.

Bestämmelsen motsvarar Art- och habitatdirektivets artikel 16.1.e. Artikeln stadgar att om det inte finns någon annan lämplig lösning och om det inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde, får beslut om undantag från fredning meddelas. Ytterligare förutsättningar är att undantaget tillåts under strängt kontrollerade förhållanden, selektivt och i begränsad omfattning.

⁶ Linell m.fl. 2008. Guidelines for Population Level Management Plans for Large Carnivores in Europe. A Large Carnivore Initiative for Europe report prepared for the European Commission (contract 070501/2005/424162/MAR/B2).

⁷ Dom i mål 2406-2408-16 och 2628-2630-16, meddelad den 30 december 2016

⁸ Dom i mål 2703-16, meddelad den 9 februari 2017

Undantaget får enbart röra vissa exemplar av arten i en begränsad mängd, som fastställs av de behöriga nationella myndigheterna.

Enligt 23 d § jaktförordningen får Naturvårdsverket besluta om licensjakt efter björn. Enligt 24 a § i samma förordning får Naturvårdsverket delegera rätten att besluta om licensjakt efter björn till länsstyrelserna i ett rovdjursförvaltningsområde, under förutsättning att antalet föryngringar för arten i rovdjursförvaltningsområdet överstiger den fastställda miniminivån.

Naturvårdsverket har överlämnat rätten att besluta om licensjakt efter björn till länsstyrelserna i Norra och i Mellersta rovdjursförvaltningsområdet för perioden 4 maj till och med 30 november 2023. Naturvårdsverket har betonat i sitt delegeringsbeslut att länsstyrelserna måste bedöma om ett beslut om jakt uppfyller de förutsättningar för licensjakt som anges i 23 c § jaktförordningen.

Enligt Kammarrätten i Stockholm⁹ är det nödvändigt att det i beslut om undantag från bestämmelserna i artikel 16.1 i Art- och habitatdirektivet anges ett syfte när insamling av djur ska ske, i det här fallet genom licensjakt. Syftet ska vara acceptabelt och undantaget ska vara ändamålsenligt och proportionerligt.

I ett förhandsavgörande rörande vargjakt i Finland¹⁰ har EU-domstolen besvarat vissa frågor rörande tolkningen av art- och habitatdirektivet. Bland annat fann domstolen att det är möjligt att under strängt kontrollerade förhållanden selektivt och i begränsad omfattning tillåta insamling och förvaring av vissa exemplar av de arter som finns förtecknade i bilaga IV till nämnda direktiv i en begränsad mängd om den beslutande myndigheten med rigorösa vetenskapliga uppgifter visar att syftet med jakten kan uppnås med sådan jakt.

Förvaltningens kunskapsmässiga bakgrund

I den nationella strategin för svensk viltförvaltning¹¹ anger Naturvårdsverket att förvaltningen ska baseras på bästa tillgängliga kunskap.

Viltförvaltningen ska sträva efter beslut som vilar på vetenskaplig grund och kvalitetssäkrade metoder. Beprövad erfarenhet, traditionell kunskap och dokumenterade observationer kompletterar bilden när forskningsresultat saknas.

Bevarande och förvaltning av de stora rovdjuren i Sverige baseras på en omfattande kunskapsbas, som under lång tid har byggts upp av en rad naturvetenskapliga och samhällsvetenskapliga forskningsprojekt. De stora rovdjuren har fått speciellt mycket uppmärksamhet bland övriga viltet och en strukturerat insamling av kunskap kring dessa arter har påbörjats redan under 1960-talet.¹²

⁹ Dom i mål nr 3273-13, meddelad den 14 november 2014

¹⁰ Dom i mål C-674/17, meddelad den 10 oktober 2019

¹¹ Naturvårdsverket 2022. Strategi för svenska viltförvaltning 2022-2029.

¹² T.ex. Haglund, B. 1964. Björn och lo. - P.A. Norstedt och söners förlag.

I Skandinavien bedrivs forskning kring björn i både Sverige och Norge. Skandinaviska björnforskningsprojektet¹³ startade 1984 och har sitt huvudsakliga studieområde kring Tackåsen, där projektets fältstation ligger, i gränstrakterna mellan Jämtland, Dalarna och Gävleborg. Projektets mest centrala forskare är placerade vid olika norska universitet samt på NINA och Rovdata i Norge, och projektledaren är även associerad med Sveriges lantbruksuniversitet (SLU). Svenska och norska björnforskare samverkar även med vargforskningen samt med humanmedicinsk forskning. På projektets webbplats listas för närvarande cirka 700 olika publikationer.

Länsstyrelsen tar löpande del av nya forskningsresultat och inkorporerar dessa i rovdjursförvaltningen. Länsstyrelsen samverkar även aktivt med Umeå universitet och SLU i Umeå i flera frågor rörande viltförvaltningen. Björnforskningen har också levererat en rapport där rekommendationer ges angående en lämplig nivå på jaktuttaget, beroende på målsättningen för björnpopulationens utveckling¹⁴. Forskningen har nyligen även tagit fram en beskattningsmodell, som kan användas av länsstyrelserna för att beräkna ett lämpligt uttag ur björnpopulationen i syfte att nå uppsatta mål¹⁵.

Förutom akademisk kunskap som har tagits fram med vetenskapliga metoder ingår även kunskap som består av lokala och traditionella sammanställningar, insikter och erfarenheter i kunskapsbasen för viltförvaltningen. Dels är detta länsstyrelsens samlade erfarenhet och kompetens efter snart 30 års arbete med rovdjursinventeringarna och mer än 20 års aktivitet inom Sveriges sammanhållna rovdjursförvaltning. Dels är det rennäringens traditionella kunskap om samspelet mellan miljön, renarna och rovdjuren. Dels är det länsbornas lokala erfarenhet av frågor beträffande rovdjuren i deras närmiljö. Länsstyrelsen tar del av allas berättelser via en mångfald av direkta och indirekta kontakter med de som berörs av rovdjuren. Viltförvaltningsdelegationen är idag främsta organet med uppgiften att kanalisera och förmedla kunskap och information mellan Länsstyrelsen och olika grupper i samhället, en förmedling som ska ske åt båda håll.

Vilka vetenskapliga arbeten och andra resultat som Länsstyrelsen använder för att underbygga beslutet om licensjakt efter björn framgår av texten.

Licensjaktens syften

Förvaltning av rovdjur är en mångfacetterad verksamhet. I renskötselområdet upptas en stor del av verksamheten av rennäringens problem med rovdjur. Det finns en rad olika åtgärder som kan tillämpas för att minska rovdjursproblem. Beroende på problembild samt de tidsmässiga och rumsliga förutsättningarna är olika åtgärder lämpliga för detta vid olika tillfällen. På en småskalig nivå är skydds jakt och ibland andra åtgärder än

¹³ Webbplats: <http://bearproject.info/>

¹⁴ Bischof, R. & Swenson, J.E. 2009. Preliminary predictions on the effects of increasing hunting quotas on brown bear population growth in Sweden. – Report 2009-3 from the Scandinavian Brown Bear Research Project

¹⁵ www.nina.no/bearmodel

jakt möjliga att tillämpa. På en storskalig nivå är licensjakten den lämpligaste åtgärden. Förutom rennärningen påverkas även tamdjurshållningen, biodlingen, älgjakten och allmänhetens psykosociala miljö av björnens närvaro.

Övergripande syften med licensjakt efter björn är att bidra till att nå riksdagens målsättning om maximalt 10 procents förluster inom rennärningen på grund av rovdjurspredation, att bidra till gynnsamma psykosociala förutsättningar för befolkningen i Västerbotten, att minska risker för hälsa och säkerhet hos de som bor och verkar i björntäta områden, att minska de negativa och öka de positiva socioekonomiska effekterna av rovdjursförekomst samt att bidra till att rovdjuren och rovdjursförvaltningen upplevs som legitima av befolkningen i länet och i landet.

Mer specifika syften med licensjakten är att leda björnstammen mot de av viltförvaltningsdelegationen beslutade målsättningarna för björnstammens storlek, utbredning och dynamik, att nå länets målsättningar för problembildens omfattning inom renskötelsen, samt att bidra till att björnen betraktas som resurs snarare än skadedjur av länets befolkning. Licensjakten bidrar även till att uppfylla specifika målsättningar för rovdjurens socioekonomiska påverkan i Västerbotten i enlighet med viltförvaltningsdelegationens beslut¹⁶.

Licensjakt, det vill säga en populationsreglerande jakt i syfte att anpassa stammens täthet, storlek och tillväxt, är en viktig och grundläggande komponent i förvaltningen av lodjur och björn i Sverige och i Västerbottens län.

Den bärande tanken med rovdjursförvaltningen i renskötelseområdet är att skadorna för renskötelsen ska begränsas så att de hamnar under den av riksdagen antagna toleransnivån. Detta ska ske på ett sätt som har så små konsekvenser för rovdjursstammarna som möjligt. Ett led i denna strävan är Länsstyrelsens fastställande av förvaltningsmål och förvaltningsintervall för björnstammen. Licensjakt kan användas för att reglera björnarnas antal, utbredning, täthet och tillväxt som ett långsiktigt förebyggande verktyg för att nå de uppsatta förvaltningsmålen.

Att rovdjuren förorsakar allvarlig skada inom rennärningen har visats i olika sammanhang¹⁷. Inom ramen av ett regeringsuppdrag har Sametinget och Naturvårdsverket sammanställt förlustsiffror och bedömt olika rovdjursarters påverkan på rennärningen¹⁸. Kunskapen om rovdjursskador inom rennärningen har legat till grund för regeringens förslag om en toleransnivå på 10 procent, som även beslutats av riksdagen.

¹⁶ Länsstyrelsens diarienummer 511-7163-2018.

¹⁷ T.ex. Hobbs *m.fl.* 2012. Native predators reduce harvest of reindeer by Sami pastoralists. - *Ecological Applications* 22:1640–1654.

¹⁸ Sametinget och Naturvårdsverket 2013. Förvaltningsverktyg för förekomst av stora rovdjur baserat på en toleransnivå för rennärningen. Redovisning av ett regeringsuppdrag. – Rapport 6555, Naturvårdsverket.

Människors rädsla och oro, som ofta anförs som argument för en minskning av björnstammen, är svårare att kvantifiera. Länsstyrelsen får regelbundet in frågor från människor som är oroliga inför risken att möta en björn när man rör sig i skog och mark. Varje vår på nytt publicerar medierna Länsstyrelsens råd om hur man kan undvika problem med björnar. Vid diskussioner om miniminivån eller förvaltningsmålet för björnen i viltförvaltningsdelegationen meddelar delegater regelbundet sin och andra länsbors syn att det finns för mycket björn i länet och att människor som lever eller verkar på landsbygden känner olust, oro och rädsla. Angrepp på människor är sällsynta, men de kan hända.¹⁹ Björnprojektet har dragit slutsatsen att risken att bli angripen av en björn är liten, men att den ökar med en ökande björnstim. Attitydundersökningar har visat att mer än hälften av länets befolkning är rädda för att möta en björn ute i skogen.²⁰ Det har blivit tydligt att rädsla och oro har betydelse när det kommer till målsättningarna för björnförvaltningen i länet.

Licensjakten är ändamålsenlig

Ett övergripande syfte med jakten är att minska björnarnas socioekonomiska och psykosociala påverkan på rennäringen. Denna påverkan består av två delar – den skada som björnarna gör genom att äta renar och att skingra hjordar, och den oro som björnarna sprider bland renskötarna genom sin närvaro och den risk för angrepp på renar som detta medför²¹. Båda dessa delar kan åtgärdas genom att man hindrar björnarna från att komma åt renarna. Under kort tid och i små områden kan detta göras med förebyggande åtgärder som till exempel stängsling, bevakning, utfodring eller flytt av renhjordar med mera. Sådana insatser är dock inte möjliga att genomföra på en skala som omfattar ett helt län eller en hel björnpopulation och på lång sikt. Att genomföra sådana åtgärder på denna skala är alltför resurskrävande och skulle kunna påverka den traditionella renskötseln negativt samt riskera att ha en negativ miljöpåverkan.

Man kan även hindra björnarna från att komma åt renar genom att avlägsna individerna. Detta kan göras genom att flytta björnarna eller genom att avliva dem. Att flytta vilda rovdjur är en åtgärd som är tveksam ur djuretiskt perspektiv eftersom fångst, hantering, transport och utsättning påverkar djuren kraftigt och ökar deras mortalitet²². Dessutom är det svårt att hitta områden där befolkningen accepterar utsättning av rovdjur och speciellt av sådana individer som tidigare har ställt till med problem.

¹⁹ Støen, O.-G. m.fl. 2018. Brown bear (*Ursus arctos*) attacks resulting in human casualties in Scandinavia 1977–2016; management implications and recommendations. PLoS ONE 13(5): e0196876.

²⁰ Dressel, S. m.fl. 2021. En attitydundersökning om djur och natur i Västerbotten. - Rapport 2021:10, Sveriges lantbruksuniversitet (SLU), Institutionen för vilt, fisk och miljö, Umeå.

²¹ Jämför redogörelsen för vargens påverkan på rennäringen: Naturvårdsverket 2015. Analys och redovisning av hur socioekonomin påverkas av en vargpopulation som har gynnsam bevarandestatus i Sverige. - Skrivelse regeringsuppdrag att utreda gynnsam bevarandestatus för varg (M2015/1573/Nm), NV-02945-15.

²² Jämför erfarenheterna från flytt av varg i Sverige och från flytt av problembjörnar i USA.

Att avliva björnar kan göras främst genom skyddsjakt eller licensjakt. Jaktförordningens 28 § är svår att använda inom rennäringen, eftersom angrepp av rovdjur på renar sällan observeras av personer som är beväpnade. Skyddsjakt på skadegörande individer är en administrativt omfattande åtgärd, den är vanligtvis händelsestyrd (dvs. inte planerad i förväg), den är oftast kostsam, den kan vara kontroversiell, och den har en effekt bara på kort sikt och inom ett begränsat område. Dessutom exkluderar skyddsjakten oftast den icke renskötande lokalbefolkningen och minskar dess möjligheter till att nyttja björnarna som resurs, då djuren som fålls vid skyddsjakt vanligtvis har tillfallit staten.

Licensjakt däremot är en väl grundad och planerad förvaltningsinsats och en inkluderande företeelse där rennäring och lokalbefolkning kan samverka till ömsesidig nytta, där björnarna kan vara en uppskattad resurs istället för skadedjur, och där den socioekonomiska och psykosociala påverkan både på rennäringen och på andra delar av befolkningen minskar samtidigt som jakten kan generera inkomster för befolkningen i länet. Därmed förväntas acceptansen för björnarna men också för rovdjursförvaltningen att öka.

Allvarlig skada

Länsstyrelsen arbetar med förvaltningsverktyget samt toleransnivån för renskötseln. Förvaltningsverktyget är en strukturerad samrådsprocess som bygger på att länsstyrelser och samebyar i samråd och utifrån ett adaptivt förhållningssätt fastställer hur man lokalt kan upprätthålla en hållbar renskötsel och bidra till en gynnsam bevarandestatus för rovdjuren. Förvaltningsverktyget används som ett redskap i den regelbundna dialogen mellan länsstyrelse och sameby inom ramen för förvaltningen av rovdjur.

På nationell nivå har björnens predation på ren uppskattats totalt till mellan 3 500 och 7 500 dödade renar per år²³. Enligt en undersökning som har genomförts i två skogssamebyar i Norrbotten dödar varje björn som befinner sig i renarnas kalvningsland i genomsnitt 11 renkalvar per år.²⁴

Enligt Sametingets och Naturvårdsverkets sammanställningar ligger många samebyar på förlustsiffror långt över 10 procent, men skillnaderna mellan samebyarna kan vara stora. Att ta fram konkreta siffror för varje sameby har visat sig vara ganska komplicerat, i och med att väder och vind styr hur bra samlingen av renar fungerar och därmed hur tillförlitliga inräknade siffror är. Det finns idag ingen enkel metod för att mäta predationstakten på små renkalvar mellan födseln och kalvmärkningen och det har visat sig vara svårt att införa metoder för bokföring av renarnas kön vid slakt.

Sammantaget gör detta att Länsstyrelsen idag inte har bra och kvantitativa siffror på vilka skador björnarna förorsakar inom varje sameby i länet. Inom ramen för toleransnivåarbetet har Sametinget, i samverkan med bl.a.

²³ Sametinget och Naturvårdsverket 2013. Förvaltningsverktyg för förekomst av stora rovdjur baserat på en toleransnivå för rennäringen. Redovisning av ett regeringsuppdrag. – Rapport 6555, Naturvårdsverket.

²⁴ Karlsson m.fl. 2012. Björnpredation på ren och potentiella effekter av tre förebyggande åtgärder. – Rapport från Viltskadecenter 2012:6.

Naturvårdsverket och länsstyrelserna, sjösatt en bättre och webbaserad funktion för dokumentation och beräkning av skadebilden. I Västerbotten har hittills två samebyar använt den nya funktionen för att beräkna rovdjursskadorna. Under de tre säsongerna 2015/2016 till 2017/2018 låg förlusterna i dessa samebyar på 16, 25 och 29 procent respektive 7, 30 och 47 procent av renhjorden. Här ingår förlusterna orsakade av samtliga rovdjur, inte bara björnarna. Motsvarande siffra för säsong 2018/2019 finns tillgänglig bara för en av samebyarna (25 procent förluster). Inga senare siffror finns tillgängliga.

Även utan redovisade förlustsiffror har regelbundna möten inom ramen av arbetet med förvaltningsverktyget mellan Länsstyrelsen och samebyarna fört med sig en omfattande kvalitativ kunskap om vilka problem björnar förorsakar, med avseende både på företagsekonomiska, socioekonomiska och psykosociala effekter och på frågor rörande den upplevda legitimiteten av rovdjursförvaltningen. Detta för med sig att Länsstyrelsen kan bedöma problembildens omfattning på ett relativt tillförlitligt sätt, även om skadebilden inte exakt kan beskrivas i termer av antal döda renar eller kronor och ören. En uppföljning av problembilden görs vid olika möten mellan Länsstyrelsen och varje enskild sameby.

Förutom att åtgärda företagsekonomiska effekter av björnpredation är ett ytterligare syfte med licensjakten att minska den negativa socioekonomiska och psykosociala påverkan som rovdjuren kan ha inom rennäringen. Utifrån ingående diskussioner i ämnet som har genomförts i Västerbottens viltförvaltningsdelegation konstaterar Länsstyrelsen att licensjakten har en positiv socioekonomisk effekt också utanför rennäringen. Bland Västerbottens 25 beslutade indikatorer för rovdjurens socioekonomiska påverkan i länet är tre inriktade på att bibehålla och stärka licensjaktens betydelse inom rovdjursförvaltningen.

Björnar är stora och kraftfulla djur och de kan potentiellt vara farliga för människor. Björnangrepp på människor förekommer i Sverige, och så är också fallet i Västerbotten, där senaste björnangreppet med personskador inträffade sommaren 2020. Frekvensen av björnangrepp är mycket låg trots att det finns många björnar och många människor som samtidigt rör sig i Västerbottens natur. Trots detta upplever många människor en så stor olust inför tanken att kunna träffa på björn att detta påverkar deras vardag negativt²⁵. Denna negativa psykosociala påverkan kan lindras med hjälp av licensjakt, som bidrar till att minska antalet djur i de björntätaste områdena. De genomförda spillningsinventeringarna har visat en omfördelning av björnstammen mellan olika delar av länet under senare år, som korrelerar med jaktuttaget.

Skydds jakt inget alternativ

Skydds jakt är inget lämpligt alternativ till licensjakt. Såvida inte skydds jaktarna genomförs i stort antal så har dessa svårt att ha en

²⁵ Jämför Ericsson, G. *m.fl.* 2010. Om svenskars rädsla för stora rovdjur, älg och vildsvin. – Rapport 2010:1, SLU.

populationsreglerande effekt. Vid skydds jakt ska problematiska individer avlägsnas snabbt och effektivt. Ofta involveras ett fåtal personer och det kan tillämpas metoder som vid vanlig jakt inte är tillåtna. De fällda djuren har vanligtvis omhändertagits av myndigheterna. Rovdjuren får en karaktär av skadedjur och kostnaderna för samebyn eller andra skadelidande kan bli höga. Jakten får oftast bedrivas på annans jaktområde och med metoder som av utomstående kan upplevas som kontroversiella, vilket kan öka motsättningar mellan ortsbefolkning och samebyn. Ortsbefolkningen rapporterar ofta att man upplever att skydds jakter som genomförs konkurrerar med de egna möjligheterna att bedriva licensjakt och att nyttja en naturresurs som finns i närområdet.

Vid licensjakt har många personer möjlighet att jaga, och det finns ett stort intresse för jakt efter rovdjur i Västerbottens län. Jakten bedrivs med traditionella metoder och har acceptans i stora delar av befolkningen. I viss mån finns det möjlighet att sälja jaktupplevelser till betalande gäster (som med alla annan licensjakt). Skytten får behålla det fällda djuret (när det gäller björn) eller delar av det (när det gäller lodjur), vilka sedan också kan säljas vidare. Sammantaget gör detta att björnarna betraktas som resurs, attityderna är relativt positiva gentemot arten och det finns en acceptans för artens förekomst och förvaltning bland länets befolkning²⁶ som har ökat under de senaste åren²⁷.

Ingen annan lämplig lösning

Alternativa metoder till jakt diskuteras vid varje beslut om skydds- eller licensjakt efter rovdjur som tas av myndigheterna. Det finns sammanställningar²⁸ för detta och även genomförda tester²⁹ av olika metoder. I vissa lägen kan alternativa metoder till jakt vara en annan lämplig lösning, men detta gäller i de fall där problembilden är konkret och väl avgränsad i tid och rum. När det gäller renskötseln kan samling av renhjorden, utökad bevakning, utfodring, tillfällig stängsling, flytt av renar till alternativa betesmarker, flytt med lastbil istället för till fots med mera vara framgångsrika. De flesta metoderna är mycket kostsamma och det är vanligtvis svårt för samebyn att hitta finansiering för sådana åtgärder, vilket försvårar deras tillämpning.

När det gäller stora områden och långa tidsperioder är de flesta alternativa åtgärderna omöjliga att använda. Renarna rör sig i enlighet med sin natur i årstidsbundna vandringar över enorma områden. Väder och vind gör att denna dynamik ser lite olika ut från år till år. Den stora rumsliga skalan gör

²⁶ Sandström, C. *m.fl.* 2014. Attityder till rovdjur och rovdjursförvaltning. – Rapport 2014:1, Umeå universitet och SLU.

²⁷ Dressel, S. *m.fl.* 2021. En attitydundersökning om djur och natur i Västerbotten. - Rapport 2021:10, Sveriges lantbruksuniversitet (SLU), Institutionen för vilt, fisk och miljö, Umeå.

²⁸ T.ex. Sametinget & Naturvårdsverket 2013. Förvaltningsverktyg för förekomst av stora rovdjur baserat på en toleransnivå för rennäringen. Redovisning av ett regeringsuppdrag. – Rapport 6555, Naturvårdsverket.

²⁹ T.ex. Karlsson, J. *m.fl.* 2012. Björnpredation på ren och potentiella effekter av tre förebyggande åtgärder. – Rapport från Viltskadecenter 2012:6.

att byggnadstekniska lösningar får anses vara omöjliga att realisera på sameby- eller länsnivå, det går helt enkelt inte att bygga tillräckligt många anläggningar och dessutom lyckas sätta dem på rätt plats, eftersom vad som är rätt plats kan variera från år till år.

Den långa tidsskalan gör att arbetsintensiva metoder skulle medföra enorma kostnader. En alltför stor påverkan på renarnas naturliga beteende skulle innebära att rennäringen förlorar sin extensiva och uthålliga karaktär och att renskötselns möjligheter minskar att vara en viktig traditionsbärare i samernas samhälle.

Länsstyrelsen och samebyarna har i samverkan identifierat och avgränsat problemområden, där problembilden kan hanteras på andra sätt än genom licensjakt. I länet som helhet är dock licensjakt den enda metoden som kan användas för att hålla björnstammen på en nivå som motsvarar målsättningarna för arten i länet, vilka i sin tur ska bidra till att uppnå de mål som riksdag och regering har satt upp rörande toleransnivå med mera. Utan licensjakt ökar björnstammen, vilket ökar behovet av skyddsjakt, med höga kostnader, minskad acceptans och en möjlig ökning av motsättningar mellan rennäringen och ortsbefolkningen som följd. Också den illegala jakten på björn kan tänkas öka, även om det – i avsaknad av sändarmärkta björnar – är svårt att uppskatta dess omfattning i Västerbottens län.

Selektivitet

Licensjakten är selektiv i och med att inte alla djur får fällas, utan honor med ungar och ungar som följer en hona är fredade. Jakt tillåts också vid åtel. Vid användning av åtel för vakjakt kan ett urval ske bland de björnar som besöker åteln. Vid åtling för spårupptag med hund kan automatiska kameror leverera en bra överblick över vilka björnar som besöker åteln och vilka av dessa björnar som inte är lämpliga att släppa hund på. Automatiska kameror används idag av många jägare för att få information om vilka björnar som rör sig i ett givet område.

Vid årets licensjakt tillämpas en indelning av länet i jaktzoner. I fjällområdet, mellan norska gränsen och väg E45, får en relativt omfattande jakt bedrivas trots att några björnar redan har fällts vid vårens skyddsjakter, i syfte att minska björnstammen i området med hänsyn till renarnas kalvningsland. Östra jaktområdet, det vill säga den del av länet som ligger öster om väg E45, har också en relativt hög tilldelning, i syfte att minska björnstammen något även i detta område. Jaktområdena är relativt stora, men resultaten från tidigare års licensjakter visar att det fälls flest björnar i de områden där det finns flest djur. På så sätt kan den eftersträvade utjämningen av björntätheten åstadkommas även utan en mer detaljerad zonindelning.

Årets relativt omfattande jaktkvot medför att en viss tilldelning finns kvar under älgjakten. Älgjägare är aktiva i princip i hela länet och björnjakten kan därmed få en större geografisk spridning, vilket bland annat medför att det är enklare att bedriva jakt på specifika björnindivider som upplevs som problematiska av lokalbefolkningen.

Jakten får dessutom endast bedrivas under en begränsad tidsperiod. Sammanlagt menar Länsstyrelsen att jakten därmed når den graden av selektivitet som är nödvändig.

Strikt kontrollerade former

Beslutet innehåller tidsmässiga och geografiska avgränsningar och beslutet har förenats med en lång rad villkor. Jägarna ska hålla sig informerade om återstående tilldelning och anmäla fällda och påskjutna björnar till Länsstyrelsen. Länsstyrelsen besiktigar de fällda djuren och kan besöka skottplatser. Tillsyn genomförs vid åtlarna som anläggs för att jaga björn och åteljägarna behöver lämna in en dokumentation av sin verksamhet. En omfattande uppsättning prover samlas in från de fällda djuren och lämnas in till Statens veterinärmedicinska anstalt, där undersökning sker och där åldersbestämning av de fällda björnarna genomförs. Det görs även DNA-analyser av insamlade prover och de fällda björnarnas identitet jämförs med resultat från spillningsinventeringarna. Länsstyrelsen menar att dessa åtgärder säkerställer att jakten sker under strikt kontrollerade former.

Begränsad omfattning

Länsstyrelsen känner inte till att EU-kommissionen skulle ha yttrat sig i detalj angående licensjakt efter björn. Däremot har Kommissionen år 2002 uttalat sig över det antal lodjur som skulle kunna jagas i Lettland med stöd av artikel 16.1. e i Art- och habitatdirektivet under en jaktsäsong. Av en population om 600–650 individer före jakt ansåg kommissionen att ett uttag av 50 individer, motsvarande 7,7–8,3 procent av populationen, utgör en tillräckligt begränsad mängd och därmed är i överensstämmelse med direktivet. Detta under förutsättning att staten har antagit en förvaltningsplan för arten som har beaktats inför jakten samt att jakten inte försvårar upprätthållandet av den gynnsamma bevarandestatusen för arten.

Licensjakt efter björn bedöms både i den nationella och i den regionala förvaltningsplanen för arten som lämplig åtgärd som är en effektiv och hållbar del av en aktiv björnförvaltning om den genomförs i begränsad omfattning.

Ett licensjaktsuttag av 81 björnar ur en population som har beräknats uppgå till cirka 412 individer i början av 2023 motsvarar cirka 20 procent av djuren. Tillsammans med den hittills genomförda skyddsjakten på fem djur och ytterligare några björnar som förväntas dö på grund av mänsklig påverkan, utgör det totala uttaget cirka 22 procent av den beräknade stammen. Den faktiska minskningen kommer dock att vara mindre än så, eftersom stammen samtidigt också har en beräknad produktivitet av cirka 15 procent per år.

Uttaget ligger ganska långt över den omfattning som EU-kommissionen tidigare har godkänt när det gäller lodjur i Lettland. Årets licensjakt ska

emellertid bidra till att minska Västerbottens björnstam, vilket kräver ett uttag som är större än 15 procent.³⁰

Lämplig jakt med hänsyn till nuvarande björnstam

Med hjälp av fyra i Västerbotten genomförda spillningsinventeringar har björnstammens storlek beräknats för åren 2004, 2009, 2014 och 2019. Björnstammen ökade mellan 2004 och 2009, var stabil mellan 2009 och 2014 och ökade igen mellan 2014 och 2019. Ökningen under perioden 2014–2019 var cirka 4,5 procent per år trots att den kända dödligheten samtidigt uppgick till 10,3 procent per år i genomsnitt. Denna ökning tillskrivs både en högre reproduktionstakt i Västerbotten än den som hade beräknats utifrån de tidigare spillningsinventeringarna, och en invandring av björnar från Jämtland och Västernorrland, efter en ökning av björnstammen i dessa län.

Den 9 april 2020 fastställde Naturvårdsverket nya regionala och länsvisa miniminivåer för björn för perioden 2020–2025 (dnr. NV-01525-18). För Västerbottens del blev miniminivån 16 föryngringar, motsvarande 160 björnar. Utifrån genomförda beräkningar³¹ har det hösten 2019 funnits omkring 450 björnar i Västerbotten. Givet de genomförda jaktuttagen under 2019, 2020, 2021 och 2022 samt den beräknade produktiviteten på cirka 15 procent per år i Västerbottens björnstam uppskattas stammens storlek i länet ha varit cirka 412 björnar i början av 2023.

Denna siffra ligger över länets förvaltningsmål på 350 björnar men inom förvaltningsintervallet (280 - 420 björnar), och enligt beslut i viltförvaltningsdelegationen ska populationen minskas ner till målnivån. Syftet med årets licensjakt är således att fortsätta denna minskning, som ska genomföras på ett strukturerat sätt i jämn takt fram till 2025.

Länsstyrelsen bedömer utifrån sina egna beräkningar att den totala kända dödligheten bland björnarna i länet bör uppgå till cirka 91 björnar under år 2023, eftersom björnstammen ska minskas. Dessa 91 björnar utgör cirka 22 procent av den totala populationen i början av året och antalet ska både fånga upp den potentiella tillväxten (cirka 15 procent) och minska stammen med cirka 7 procent. Antalet tar också hänsyn till att det totala realiserade uttaget år 2022 var högre än planerat (108 i stället för 104 björnar).

Enligt beräkningar som Länsstyrelsen har genomfört med forskningens framtagna beskattningsmodell³² bör det totala uttaget ur björnpopulationen uppgå till ca 80 björnar i Västerbotten år 2023 för att nå förvaltningsmålet 350 björnar år 2025, givet att 46 % av de fällda björnarna har varit honor

³⁰ Jämför Bischof, R. & Swenson, J.E. 2009. Preliminary predictions on the effects of increasing hunting quotas on brown bear population growth in Sweden. – Report 2009-3 from the Scandinavian Brown Bear Research Project; också Länsstyrelsens beräkningar med forskningens nya beskattningsmodell för björn visar detta

³¹ Kindberg, J. & Brøseth, H. 2021. Beräkning av björnpopulationen i Västerbotten 2019. - Rapport från Skandinaviska björnprojektet; Medvedeva, D. 2021. Spatial and temporal point process models for estimation of brown bear population size. - Mastersuppsats, Stockholms universitet.

³² <https://www.nina.no/bearmodel>

under senare år i länet. Beskattningsmodellen utgår dock ifrån att samma antal björnar tas ut ur populationen varje år, medan Länsstyrelsens egen modell går ut på att ungefär samma andel av björnpopulationen tas ut varje år, vilket innebär att jaktkvoten 2024 kommer att bli lägre än 2023, i och med att björnstammen minskar från år till år.

Fem björnar har redan fällt under vårens skyddsjakter. Länsstyrelsen bedömer därför att ett uttag av 81 björnar under licensjakten är lämpligt, samtidigt som detta lämnar utrymme för att ytterligare några björnar dör i länet. Under perioden 2014–2022 dog i genomsnitt årligen 1,9 björnar i trafiken och 2,4 björnar i andra sammanhang. Under 2023 har hittills ingen björn rapporterats dödat i samband med påkörning eller i andra sammanhang.

Länsstyrelsen bedömer att björnstammen med detta uttag inte riskerar att hamna under miniminivån för länet (160 björnar), men att uttaget bidrar till att minska stammen ner till förvaltningsmålet (350 björnar) för björnen i Västerbotten. Under hösten 2024 kommer det att genomföras en björnsPELLINGSinventering som kommer att visa det aktuella antalet björnar i länet och möjliggöra en uppföljning av förvaltningsåtgärdernas effektivitet.

Björnförvaltningen i Västerbotten är välstrukturerad och det finns relativt god kunskap om björnarnas antal och utbredning i länet efter fyra genomförda spillningsinventeringar. Björnjakten i Sverige under perioden 1943–2013 har utvärderats av Skandinaviska Björnprojektet med avseende på målsättningar för björnstammen och hur väl förvaltningen uppfyller dessa³³. Det konstateras bland annat att Västerbotten är det län som bäst har lyckats med björnförvaltningen under de utvärderade åren.

Gynnsam bevarandestatus

Antalet björnar i Sverige har beräknats till cirka 2900 djur hösten 2017.³⁴ Referensvärdet för gynnsam bevarandestatus avseende populationsstorleken är 1400 björnar i landet. Antalet i norra rovdjursförvaltningsområdet uppskattas idag till över 2000 björnar, efter en rapporterad ökning av stammen i Jämtland, Västernorrland och Västerbotten under senare år. Licensjakt efter björn har bedrivits i samtliga län med fast förekomst av arten.

I en dom rörande skyddsjakt³⁵ påpekar Förvaltningsrätten i Luleå med hänvisning till en dom från Kammarrätten i Sundsvall³⁶ vikten av att en myndighet redovisar sina överväganden om vilka följder en jakt på rovdjur skulle få för lokal gynnsam bevarandestatus hos arten. I ett avgörande³⁷ från EU-domstolen angående stamvårdande jakt uttalade domstolen att det som

³³ Swenson, J. *m.fl.* 2017. Challenges of managing a European brown bear population; lessons from Sweden, 1943–2013. – Wildlife Biology 2017: wlb.00251

³⁴ Kindberg, J. & Swenson, J. 2018. Björnstammens storlek i Sverige 2017. – Rapport 2018-3 från det Skandinaviska björnprojektet.

³⁵ Dom i mål 2205-20 av den 28 oktober 2020

³⁶ Dom i mål 1614-20 och 1671-20 av den 5 oktober 2020

³⁷ EU-domstolens avgörande C-674/17 (Tapiola)

huvudregel är nödvändigt att bedöma vilken inverkan ett undantag får på ett lokalt bestånd för att kunna bedöma vilken inverkan ett undantag får för bevarandestatusen för hela det aktuella beståndet. Detta är nödvändigt eftersom bevarandestatusen hos ett bestånd på nationell nivå påverkas av de sammanlagda konsekvenserna av de olika undantag som påverkar lokalområdena.

Västerbottens län har en fast och reproducerande stam av björn. Arten förekommer i så gott som hela länet, men tätheterna är olika i olika delar av Västerbotten. I de övre fjällregionerna och i länets nordöstra del är björnarna relativt få. De högsta tätheterna finns i de delar av länet som gränsar mot Jämtlands och Västernorrlands län.

Sedan 1998 rapporterar älgjägarna årligen sina observationer av björnar på ett strukturerat sätt, vilket gör det möjligt att beräkna en trend för björnstammens utveckling i länet. För att fastställa antalet björnar genomförs spillningsinsamlingar med efterföljande DNA-analys av proverna vart femte år. Både trenden i björnobservationerna och resultatet från senaste spillningsinventeringen indikerar en ökning av björnstammen i länet, som enligt beräkningarna låg på cirka 450 björnar hösten 2019.

Björnstammens storlek regleras med hjälp av framför allt licensjakt för att skadebilden speciellt inom rennäringen inte ska bli för omfattande, även om snöförhållandena på våren också kan föra med sig behov av skydds jakt på björn i renarnas kalvningsland. Miniminivån för björnstammen är 160 individer i Västerbotten och förvaltningsmålet är för närvarande 350 björnar. Stammen får dock fluktuera inom förvaltningsintervallet mellan 280 och 420 individer.

Miniminivå, förvaltningsmål och förvaltningsintervall i länen i norra rovdjursförvaltningsområdet är framtagna i ett nära samarbete mellan länsstyrelserna. Ett av syftena med samarbetet var att garantera att tillräcklig hänsyn tas till internationella och nationella krav rörande rovdjursstammarnas storlek och utbredning såväl som till länens olika förutsättningar för rovdjursarterna.

I det årliga licensjaksbeslutet redogörs i detalj för tankegångarna bakom antalet djur som får fällas i länet, för licensjakts syfte och för förvaltningens vetenskapliga bakgrund. Björnforskningen har levererat mycket information om björnars ekologi och populationsdynamik och gett rekommendationer för lämpliga uttag under jakten, beroende på önskad effekt på beståndets utveckling. Uttagets omfattning tar hänsyn till både licensjakt, skydds jakt och eventuella individer som dör i trafiken. Således påverkar licensjakt, skydds jakt och övrig dödlighet varandra, men skydds jakt har prioritet eftersom den hanterar akuta problem som behöver åtgärdas snabbt. Uttaget som sker genom skydds jakt utjämnas genom en motsvarande minskning av licensjaktskvoten.

Det har emellertid visat sig att björnforskningens rekommendationer för uttagets omfattning tidigare har varit något konservativa och beståndet av björn har ökat över det eftersträvade förvaltningsmålet i Västerbotten.

Speciellt i renarnas kalvningsland orsakar björnstammen problem för rennäringen. Därför riktar Länsstyrelsen återigen licensjakten också mot kalvningsområdena.

Det är idag oklart hur många björnar som totalt kommer att tilldelas under höstens licensjakt i norra rovdjursförvaltningsområdet, men enligt preliminära uppgifter från länsstyrelserna kan det röra sig om cirka 390 björnar. För att minska björnstammen ner mot förvaltningsmålet planerar Jämtland, Västernorrland och Västerbotten återigen relativt stora uttag ur populationen, medan licensjakten i Norrbotten förväntas bli ganska begränsad, efter ett omfattande skyddsjaktsuttag våren 2023. Under skyddsjakterna i våras har totalt 74 björnar avlivats i norra förvaltningsområdet.

För år 2022 listas 570 döda björnar för norra området i Rovbase³⁸. Enligt länsstyrelsernas uppskattningar består björnstammen för närvarande av cirka 2400 björnar i området. Uttaget på 570 björnar år 2022 motsvarar cirka 24 procent av denna björnstam, där den potentiella årliga tillväxten har uppskattats till 12–14 procent.³⁹ Länsstyrelsen utgår ifrån att den totala dödligheten av björn år 2023 kommer att vara något lägre än 2022, på grund av något minskade uttag i Västerbotten och Jämtland. Uttaget kommer att vara högre än tillväxten på 14 procent, eftersom syftet är att minska stammen, men denna kommer även fortsättningsvis att ligga långt över norra förvaltningsområdets miniminivå på 900 björnar. Därmed är uttaget i norra rovdjursförvaltningsområdet fortfarande i överensstämmelse med målsättningen att bibehålla björnstammens gynnsamma bevarandestatus i dess naturliga utbredningsområde i Sverige.

Det planerade uttaget i Västerbottens län 2023 utgör cirka 22 procent av stammens uppskattade storlek i början av året, givet en licensjakt på 81 djur. Uttaget ligger på en nivå som leder till en bromsning av tillväxten och, tillsammans med kommande års jakter, till en minskning av björnstammen i länet ner till förvaltningsmålet (350 björnar).

Naturvårdsverket har beställt en ny beräkning av björnstammens storlek i Sverige från forskningen. Rapporten, som avser björnpopulationen hösten 2022, förväntas publiceras inom en snar framtid. Rapporten kommer att ge viktig bakgrundsinformation till björnförvaltningen i Sverige. Eventuella förändringar som behöver göras i Västerbottens förvaltning av arten utifrån rapportens resultat och rekommendationer kommer att implementeras från 2024 och framåt.

³⁸ www.rovbase.se

³⁹ Nilsson, T. 2013. Population viability analyses of the Scandinavian populations of bear (*Ursus arctos*), lynx (*Lynx lynx*) and wolverine (*Gulo gulo*). – Rapport 6549, Naturvårdsverket; Puranen-Li, H. *m.fl.* 2014. Complementary analyses of genetic Minimum Viable Population size of Scandinavian bears (*Ursus arctos*). – Rapport 6644, Naturvårdsverket.

Områdesindelning

En av målsättningarna i den regionala förvaltningsplanen för björn i Västerbotten är att de flesta björnarna ska finnas i de centrala delarna av länet, medan björntätheten ska vara lägre i fjällområdet och i kustlandet. Inom varje delområde ska björnarna vara någorlunda jämnt fördelade. För att åstadkomma detta bör jaktuttaget vara störst där björntätheten är högst. En indelning av länet i små jaktområden skulle motverka denna målsättning, eftersom det skulle innebära att en avskjutning av björn också sker där björnarna är få. Resultaten från tidigare års licensjakt med mycket stora jaktområden visar att flest björnar fålls där det finns flest djur. Att tillämpa stora jaktområden gynnar alltså länets målsättning att björntätheten ska utjämnas mellan olika delar av länet.

Björnar kan orsaka avsevärd skada i renarnas kalvningsland. På grund av sådana problem har det fällts ett stort antal björnar i Västerbottens fjällområde vid skyddsjakter under våren 2020. För att minska behovet av skyddsjakter i kalvningslanden har tilldelningen under licensjakterna 2021 och 2022 varit relativt omfattande i länets västra del. Det stora uttaget har gett effekt, med ett minskat antal skyddsjakter i det västra jaktområdet. För att bibehålla denna trend får området som ligger väster om väg E45 en relativt omfattande tilldelning även under årets licensjakt.

Resterande del av länet, öster om väg E45, är ett enda stort jaktområde, där var och en med rätt att jaga björn har möjlighet att nyttja björnstammen som värdefull resurs. Samtidigt kommer de flesta björnarna med stor sannolikhet att fållas i mer björntäta områden.

Motivering till att upphöra med områdesindelningen efter 1 oktober

Parallellt med målet om att minska de skador som björnstammen orsakar för rennäringen finns det övergripande målet att sänka björnstammen mot det beslutade förvaltningsmålet om 350 björnar i länet. För att säkerställa att samtliga björnar fålls, vilket anses nödvändigt för att sänka stammen till förvaltningsmålet och på så vis långsiktigt minska de negativa effekter en stor björnstam medför, är det viktigt med en viss flexibilitet i jaktens genomförande. Ifall att det är björnar kvar på tilldelningen i västra jaktområdet i jaktperiodens slutskede bör dessa björnar kunna fållas även i östra jaktområdet, för att säkerställa en generell sänkning av björnstammen i länet som helhet.

En generellt minskad stam kommer i ett långsiktigt perspektiv också att bidra till att minska skadorna för rennäringen. När björnstammen sänks finns färre björnar som kan sprida sig till länets västra delar där de huvudsakligen orsakar skador.

Åteljakt

I och med detta beslut tillåts åteljakt på björn för 14:e året i rad i Västerbottens län. Villkoren för åteljakten följer Naturvårdsverkets föreskrifter för förvaltning av stora rovdjur (NFS 2022:4) samt Jordbruksverkets föreskrifter (SJVFS 2014:43) om ändring i Statens

jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2006:84) om befattning med animaliska biprodukter och införsel av andra produkter, utom livsmedel, som kan sprida smittsamma sjukdomar till djur.

Åteljakten har utvärderats vetenskapligt vid olika tillfällen, senast för perioden 2014–2019⁴⁰. Dataunderlaget hade dock vissa brister och det är angeläget att ytterligare kunskap samlas in. Vid årets licensjakt är det möjligt att släppa hund på björnsår vid åtel, vilket kan leda till förändringar av åteljaktens påverkan på björnstammen. Dessa förändringar behöver följas upp, vilket gör att Länsstyrelsen begär in dokumentationer av verksamheten från de åtelansvariga. Detta tydliggörs i bilaga 2.

Hundanvändning

Under senare år har det utvecklats jaktmetoder där det används ett flertal drivande hundar vid jakt, framför allt på björn men även på lodjur. Användandet av ”koppel” där ett flertal hundar släpps för att på plats ställa eller driva fram djuret skiljer sig starkt från den i Sverige traditionella hundjakten med en eller maximalt två hundar. En jakt med få hundar är att föredra ur ett etiskt perspektiv. Björnar är inte uthålliga för stress under längre tid och kan bl.a. bli överhettade. Enligt 27 § i jaktlagen ska jakt bedrivas på så sätt att viltet inte utsätts för onödigt lidande.

Djur som inte får fällas

Enligt detta beslut får björnhona som åtföljs av ungar samt de ungar som följer björnhona (oavsett ungarnas ålder) inte fällas. Dessa bestämmelser följer Naturvårdsverkets föreskrifter om förvaltning av stora rovdjur (NFS 2022:4) samt skyddsreglerna i artikel 12 i rådets direktiv (92/43/EEG) om att jakten inte ska ske under uppfödningstiden.

Enligt Statens veterinärmedicinska anstalt finns en stor variation i kroppsstorlek hos både årsungar och fjolårsungar, varför det kan vara svårt att skilja dessa ålderskategorier åt i fält. Därmed bedömer myndigheterna att det inte kan ställas ett krav på att jägaren ska kunna skilja dessa åt före skottet.

Provtagning

Från samtliga björnar tas ett antal prover som används för att förbättra kunskapsunderlaget för björnförvaltningen samt för uppföljning av jaktens effekter. Proverna används bland annat i följande syfte: spene används för att bestämma om hona har varit digivande vid jakten; kindtand används till åldersbestämning och för mätning av blykoncentration; könsdelar används till studier om könsmognad och reproduktionshistoria; hårprov används för födovalsanalys och för mätning av blykoncentration; muskelprov används för genetiska och radiologiska analyser; hudprov används som reservprov bl.a. för genetiska analyser.

⁴⁰ Zedrosser m.fl. 2020. Utvärdering av åteljakt i Sverige perioden 2014–2019. – Skandinaviska Björnprojektet, rapport 2020–1.

Björnprojektet förser björnar med sändare för att kunna följa djuren på ett noggrant sätt och på så vis ta fram detaljerad kunskap om djurens biologi och ekologi. Denna kunskap har visat sig vara värdefull för förvaltningen av arten. Den tekniska utrustningen är dyr att ersätta, varför sändare med mera som finns på björnar som har fällt ska återlämnas till den som har försett djuret med utrustningen.

Inkomna synpunkter

Inför beslutet om licensjakt efter björn 2023 tillfrågats samebyar med sommarbetesmarker i Västerbottens län, Svenska Samernas Riksförbund och Sametinget om de vill bli konsulterade i frågan. Malå sameby, Vapsten sameby, Vilhelmina norra sameby, Vilhelmina södra sameby och Svenska Samernas Riksförbund önskade konsultation, övriga tillfrågade avstod. En sammanfattning av konsultationerna finns i bilaga 3.

Jägarnas riksförbund distrikt Västerbotten hemställde i en skrivelse om en tilldelning av 120 björnar utan zonindelning under licensjakten 2023. Riksförbundet önskade också att Länsstyrelsen skulle begära att Naturvårdsverket ändrar regelverket så att björnhonor med ungar kan fällas. Länsstyrelsen har här ovan redogjort för en lämplig omfattning av tilldelningen och för fördelarna med en zonindelning. Länsstyrelsen har inte begärt en föreskriftsändring hos Naturvårdsverket, eftersom Naturvårdsverket nyligen har behandlat denna fråga i samband med framtagandet av föreskrifterna om förvaltning av stora rovdjur (NFS 2022:4) och myndigheten har då beslutat att björnhonor med ungar inte får fällas.

Länsstyrelsens sammantagna bedömning

Den av Länsstyrelsen beslutade licensjakten efter björn håller sig inom ramarna för Naturvårdsverkets föreskrifter om förvaltning av stora rovdjur och Naturvårdsverkets delegeringsbeslut, följer intentionerna i den regionala förvaltningen av arten och tar även hänsyn till de nationella målen för björnstammen.

Länsstyrelsen har i detalj redogjort för syftena med licensjakten och bedömer att dessa syften är acceptabla utifrån gällande regelverk. Länsstyrelsen menar att licensjakten är ändamålsenlig och att dess förväntade effekter är proportionerliga till de syften med jakten som har presenterats. Licensjakten förväntas minska björnstammen något och bidra till att målsättningarna för arten i länet nås, vilket i sin tur förväntas föra med sig minskade företagsekonomiska, socioekonomiska och psykosociala problem inom rennärings- och andra sektorer av samhället samt en ökad acceptans för rovdjur och rovdjursförvaltningen i länet. Licensjaksbeslutet är i högsta grad kunskapsbaserat och bygger på allt väsentligt på kvalitetssäkrad information.

Länsstyrelsen kan inte se någon annan lämplig lösning, givet de stora rumsliga och tidsmässiga skalorna som en långsiktig och adaptiv björnförvaltning på populationsnivå behöver hantera. Jaktens omfattning är

lämplig med hänsyn till stammens storlek och utbredning. Jakten är selektiv och den sker i begränsad omfattning under strängt kontrollerade former. Jaktens effekter på björnstammen följs noga med hjälp av regelbundna spillningsinventeringar.

Sammantaget bedömer Länsstyrelsen att förutsättningarna för licensjakt enligt gällande regelverk är uppfyllda och att licensjaksbeslutet inte försvårar upprätthållandet av björnstammens gynnsamma bevarandestatus, varken i länet, i norra rovdjursförvaltningsområdet eller i landet som helhet. Länsstyrelsen bedömer vidare att denna jakt bidrar till att hålla björnstammen inom ramarna för länets förvaltningsmål, samtidigt som den bidrar till att minska björnarnas negativa effekter på rennäringen och andra delar av samhället.

Du kan överklaga beslutet

Se bilaga med överklagandehänvisning.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av biträdande enhetschef Ulf Bergelin med Michael Schneider som föredragande.

Så här hanterar Länsstyrelsen personuppgifter

När åtlar för björnjakt anmäls, när fällda eller påskjutna björnar rapporteras in och när fällda djur besiktigas samlar Länsstyrelsen in personuppgifter. Information om hur vi hanterar dessa uppgifter finns på www.lansstyrelsen.se/dataskydd.

Kopia till

Ledamöterna i Västerbottens viltförvaltningsdelegation
Polismyndigheten Region Nord
Samtliga kommuner i Västerbottens län
Länsstyrelsen i Norrbottens län
Länsstyrelsen i Jämtlands län
Länsstyrelsen i Västernorrlands län
Jordbruksverket
Naturvårdsverket
Skandinaviska Björnprojektet
Statens veterinärmedicinska anstalt
Statsforvalteren i Nordland, Norge

Bilagor

1. Överklagandehänvisning förvaltningsrätten
2. Villkoren för åteljakt på björn
3. Sammanfattning av konsultationerna
4. Lathund för björnskyttar

Bilaga 1

Du kan överklaga beslutet

Om du inte är nöjd med länsstyrelsens beslut, kan du skriftligen överklaga beslutet hos förvaltningsrätten.

Hur överklagar jag beslutet?

Länsstyrelsen måste pröva att överklagandet har kommit in i rätt tid, innan det skickas vidare tillsammans med handlingarna i ärendet. Därför ska du lämna eller skicka din skriftliga överklagan till Länsstyrelsen Västerbotten antingen via e-post; vasterbotten@lansstyrelsen.se, eller med post; Länsstyrelsen Västerbotten, 901 86 Umeå.

Tiden för överklagande

Ditt överklagande måste ha kommit in till länsstyrelsen **senast den 4 juli 2023**. Om det kommer in senare kan överklagandet inte prövas. I ditt överklagande kan du be att få ytterligare tid till att utveckla dina synpunkter och skälen till att du överklagar. Sedan är det förvaltningsrätten som beslutar om tiden kan förlängas.

Ditt överklagande ska innehålla

- Vilket beslut som överklagas, beslutets datum och diarienummer,
- hur du vill att beslutet ska ändras, samt
- varför du anser att länsstyrelsens beslut är felaktigt.

Skriv också följande uppgifter, om du inte tidigare lämnat dem:

- person- eller organisationsnummer,
- telefonnummer där du kan nå dagtid (med undantag för nummer som avser ett hemligt mobilabonnemang som behöver uppges endast om rätten begär det),
- e-postadress, och
- annat som har betydelse för att domstolen ska kunna nå dig.

Om du har handlingar som du anser stödjer din överklagan så bör du bifoga kopior på dessa. Kontakta länsstyrelsen i förväg om du behöver bifoga filer som är större än 15 MB via e-post.

Ombud

Om du anlitar ett ombud som sköter överklagandet åt dig ska ombudet underteckna skrivelsen, bifoga en fullmakt i original från dig samt uppge sitt eget namn, adress och telefonnummer.

Bilaga 2

Villkor för åteljakt på björn i Västerbottens län 2023

Följande villkor ska följas av dem som bedriver licensjakt på björn med hjälp av åtel. Jakt som inte följer dessa villkor sker utan stöd av beslutet och i strid med fredningsbestämmelserna i 3 § jaktlagen (1987:259). Straffbestämmelserna för jaktbrott finns i 43 och 44 §§ samma lag.

Enligt beslutets villkor 4 (se sida 2 av detta beslut) ska åtelansvarig anmäla sin planerade åtel till Länsstyrelsen Västerbotten i god tid innan åtling ska påbörjas på platsen, dock senast den 21 juli 2023. Länsstyrelsen registerför samtliga åtlar. Åtling får påbörjas först när Länsstyrelsen har registrerat åteln och meddelat detta till åtelansvarig.

Jakt vid åtel får bedrivas under samma jakttid som licensjakt på björn i övrigt genomförs i Västerbottens län. Ingen separat jaktkvot fastställs för åteljakt.

Åteljakt på björn får genomföras i hela länet, med de begränsningar som framgår av beslutets villkor 2 och 5 (se sidor 2-3 i detta beslut) samt villkor 5 och 6 a-d här nedan.

1. Jakt efter björn med hjälp av åtel är endast tillåten vid platser som iordningställts i enlighet med villkoren för åteljakt efter björn enligt detta beslut.
2. Jakt är inte tillåten vid platser som iordningställts i syfte att locka till sig annat vilt än björn och som inte följer villkoren för åteljakten enligt detta beslut.
3. En person ska vara ansvarig för varje åtel (åtelansvarig).
4. Länsstyrelsen påminner om att åtel bara får anläggas om markägaren har gett tillstånd till detta. På statens mark ovan odlingsgränsen ska även berörd sameby och berört älgjaktlag ha gett sitt medgivande. Ett skriftligt medgivande från älgjaktlaget ska medfölja varje åtelanmälan som berör statens mark.
5. Med hjälp av kameraövervakning bör åteljägare skaffa sig en bra överblick över björnarna som besöker åteln. Hund ska ej släppas på spår av honor med ungar.
6. Åtelns läge och beskaffenhet.
 - a. Avstånd till närmaste permanent bebodda hus, till fritidshus som har sophämtning, till åtel avsedd för viltskådning och till permanent anlagd och skyltad campingplats ska vara minst 2000 m. Åtelansvarig ska kontakta eventuella andra personer som under perioden 15 juli – 31 oktober 2023 tillfälligt bor inom 2000 m från åteln och upplysa dessa personer om åtelverksamheten.

- b. Avstånd till väg eller skogsbilväg ska vara minst 200 m.
 - c. Avstånd till permanent uppmärksammad vandringsled ska vara minst 500 m.
 - d. Åteln ska ej vara synlig från väg eller vandringsled.
 - e. Som åtelmaterial får användas vilt och slaktrester från vilt från samma eller angränsande kommun, oförädlad vegetabiliskt material eller mindre förädlade vegetabiliska produkter avsedda för utfodring av djur. Rester från tamdjur får inte användas (till tamdjur räknas även ren). Kött från rovdjur får ej användas som åtelmaterial på grund av risk för spridning av parasiter.
 - f. Vid åtling med större vilt får en (1) djurkropp läggas ut. Mängden åtelmaterial av annat slag (inklusive mindre vilt, viltslaktrester etc.) får uppgå till högst 25 kg per vecka.
 - g. Länsstyrelsen påminner om att lockmedel/doftämnen endast får användas om de är syntetiska, om de är tillverkade av växtextrakt eller om de är framställda i Sverige av material från vilda svenska djur.
7. Åtelmaterial får läggas ut från och med den 15 juli 2023 till den dagen då sista tilldelade björnen fälls eller, i det fall inte alla tilldelade björnar fälls, till och med 15 oktober 2023. Senast den 25 oktober 2023 eller tio dagar efter att sista björnen har fällts ska allt åtelmaterial vara bortplockat och åtelplatsen återställd till ett sådant skick att björnar inte förväntas lockas dit.
8. Dokumentation
- a. Var och en som bedriver åteljakt på björn ska dokumentera och rapportera sin verksamhet.
 - b. Om flera personer bedriver jakt vid samma åtel ska åtelansvarig sammanställa samtliga personers dokumentation.
 - c. Dokumentationen ska följa befintlig rapportmall. Blanketten som ska fyllas i skickas ut av Länsstyrelsen till åtelansvarig.
 - d. Dokumentationen/blanketten ska lämnas av åtelansvarig till Länsstyrelsen senast den 15 november 2023.
9. Länsstyrelsen kommer att genomföra tillsyn gällande åtlingen. En åtelansvarig som inte följer villkoren för åteljaktens bedrivande kan komma att uteslutas från åteljakten under kommande licensjakt på björn.

Bilaga 3

Sammanfattning av konsultationerna

I enlighet med Lag (2022:66) om konsultation i frågor som rör det samiska folket har Länsstyrelsen skickat en konsultationsförfrågan i ärendet till Sametinget, samebyar som har sommarbetesmarker i Västerbotten och Svenska Samernas Riksförbund.

Malå sameby, Vapsten sameby, Vilhelmina norra sameby, Vilhelmina södra sameby och Svenska Samernas Riksförbund (SSR) önskade konsultation medan övriga avstod.

Nedan följer en kort sammanfattning av licensjaksrelaterade synpunkter som har framkommit under konsultationerna samt Länsstyrelsens bemötande av synpunkterna. En gemensam konsultation av Malå sameby, Vapsten sameby, Vilhelmina södra sameby och SSR genomfördes, där Vilhelmina norra sameby av tidsskäl inte kunde vara med. Vilhelmina norra sameby konsulterades i stället i ett separat möte.

Malå sameby

Samebyn förordade en vårjakt på björn, jakt på honor med ungar och en förlängning av jakttiden fram till den 31 oktober. Samebyn önskade också ett eget jaktområde med en egen kvot inom åretrundmarkerna.

Vapsten sameby

Samebyn förordade också en vårjakt på björn, jakt på honor med ungar och en förlängning av jakttiden fram till 31 oktober. Tilldelningen borde vara på samma nivå som 2022, men gärna högre. Man menade att det är mer svårjagat i det västra jaktområdet, vilket gör att jägarna inte jagar i väst utan avvaktar tills kvoten blir omfördelat efter 1 oktober.

Vilhelmina södra sameby

Samebyn förordade också vårjakt på björn och jakt på honor med ungar. Man föreslog en större tilldelning i det västra jaktområdet och en jämn fördelning av länets totala kvot mellan de båda jaktområdena. Man nämnde också örn som ett problem och att örnar även jagar renar på vinterbeteslanden.

Svenska Samernas Riksförbund

SSR meddelade att man stödjer samebyarnas åsikter och menade att Länsstyrelsen behöver lyfta frågan om jakt på honor med ungar och en förlängning av jakttiden till den 31 oktober till Naturvårdsverket. Det påpekades att jakten borde styras bättre till problemområden och att licensjakten inte får försämra möjligheterna till skyddsjakt.

Vilhelmina norra sameby

Samebyn menade att tilldelningen borde vara mycket högre i länet än tidigare, så att man kan nå snabba resultat. En jaktkvot på 120 björnar föreslogs. Tilldelningen i västra och östra jaktområdet borde vara lika stor.

Ingen öppning av kvarvarande jaktkvot till hela länet borde tillämpas, utan tilldelningen i västra området borde vara så stor att det inte spelar någon roll om inte alla björnar fålls. Jakttiden bör förlängas till den 31 oktober. Åteljakten är bra och det kommer sannolikt att finans ett ökat intresse för denna jakt nu då hund får släppas vid åtel. Samebyn vill hellre ha en högre tilldelning vid licensjakten på hösten än skyddsjakter på våren, eftersom skyddsjakter är påfrestande och för att de förorsakar en dålig arbetsmiljö för renskötarna.

Länsstyrelsens bemötande

Konsultationerna fördes i god anda men Länsstyrelsen kunde inte tillmötesgå samebyarnas önskemål om vårjakt på björn, en längre jaktperiod på hösten och jakt på honor med ungar. Dessa frågor regleras i Naturvårdsverkets föreskrifter om förvaltning av stora rovdjur (NFS 2022:4). Länsstyrelsen var däremot positiv till en ökning av jaktkvoten i västra området, även om ökningens möjliga omfattning var oklar när konsultationen genomfördes. Länsstyrelsen kommer dock inte att tilldela en större jaktkvot i länet än vad som beräknas vara lämpligt för att stammen i jämn takt ska minska mot länets förvaltningsmål.

I licensjaksbeslutet har Länsstyrelsen inte uppfyllt Malå samebys önskemål om ett eget jaktområde. Samebyn har merparten av sitt kalvningsland i östra jaktområdet. Under licensjakten 2022 fanns möjlighet att fälla totalt 71 björnar i det östra jaktområdet, vilket tog 21 dagar. Under licensjakten 2023 kommer förhållanden att vara liknande, även om den totala tilldelningen är något lägre. Länsstyrelsen menar att samebyn har möjlighet att bedriva björnjakt på åretruntmarkerna även om samebyn inte har ett eget jaktområde.

Bilaga 4

Lathund för björnskyttar i Västerbottens län 2023

Kontrollera före jakten:

Jakttid	21 augusti – 15 oktober Fr.o.m. en timme före solens uppgång till två timmar före solens nedgång.
Tilldelning	Ta reda på hur många björnar som återstår. Telefon: 010 – 225 41 15
Hundar	Högst två hundar.
Åtel	Endast efter anmälan till Länsstyrelsen, senast 21 juli. Kolla villkoren i jaktbeslutet. Efteråt dokumentation till Länsstyrelsen.
Eftersökshund	Var finns en sådan och hur snabbt kan den vara på plats?
Ev. fällavgift	Fastställs av jakträttsupplåtaren.
Efter skott:	Markera skottplatsen i terrängen.
Anmälan	Till Länsstyrelsen utan dröjsmål och senast inom en timme – skytt, plats, var och när björnen fälldes, kön och ålder samt jaktsätt. Påskjuten björn anmäls snarast. Telefon: 010 – 225 41 15
Påskjutning	Skytten ansvarar för platsundersökning samt för eventuellt eftersök.
Prover	Tänder, könsdelar, spene, hår-, hud- och muskelprov m.m. (tas av besiktningspersonen)
Blanketter	Fyll i blanketterna som tillhandahålls av Länsstyrelsen. Också åtlar ska dokumenteras på blankett.
Besiktning	Björnen ska besiktigas inom ett dygn. <i>För att underlätta besiktningspersonens arbete; sätt in en pinne i munnen på björnen för att hålla den öppen innan likstelheten inträder.</i>
Försäljning	Intyg från Jordbruksverket krävs
Märkning	Av skinn omgående vid besiktning. Av kranium inom sex månader.

Hur man överklagar

FR-03

Vill du att beslutet ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Tiden räknas oftast från den dag som du fick del av det skriftliga beslutet. I vissa fall räknas tiden i stället från beslutets datum. Det gäller om beslutet avkunnades vid en muntlig förhandling, eller om rätten vid förhandlingen gav besked om datum för beslutet.

För en part som företräder det allmänna (till exempel myndigheter) räknas tiden alltid från den dag domstolen meddelade beslutet.

Observera att överklagandet måste ha kommit in till domstolen när tiden går ut.

Vilken dag går tiden ut?

Sista dagen för överklagande är samma veckodag som tiden börjar räknas. Om du exempelvis fick del av beslutet måndagen den 2 mars går tiden ut måndagen den 23 mars.

Om sista dagen infaller på en lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton, räcker det att överklagandet kommer in nästa vardag.

Så här gör du

1. Skriv förvaltningsrättens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att beslutet ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att kammarrätten ska

ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).

3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn och personnummer eller organisationsnummer.

Lämna aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.

Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skicka eller lämna in överklagandet till förvaltningsrätten. Du hittar adressen i beslutet.

Vad händer sedan?

Förvaltningsrätten kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att beslutet gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar förvaltningsrätten överklagandet och alla handlingar i målet vidare till kammarrätten.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning kan även kammarrätten skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i kammarrätten

När överklagandet kommer in till kammarrätten tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Kammarrätten ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att förvaltningsrätten dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om förvaltningsrätten dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller det överklagade beslutet. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med förvaltningsrätten om du har frågor. Adress och telefonnummer hittar du på första sidan i beslutet.

Mer information finns på www.domstol.se.